

Dnes v čísle:

**Mladí lingvisté potřeží
Vavříny
ze studentských soutěží
Prof. Volker Mertens
Principy a zkušenosti
speleoterapie
Modelové hry Václava Havla**

Žurnál

30**Ročník 11 • Vychází 31. května 2002**

Nový Akademický senát UP volil svého předsedu

Na svém prvním zasedání konaném ve středu 22. 5. si nový Akademický senát UP zvolil předsedu. Je jím **MUDr. Z. Zlámal, CSc.**, z Lékařské fakulty UP (na snímku). Místopředsedkyní AS UP za akademické pracovníky byla zvolena doc. L. Ludíková z Pedagogické fakulty UP, místopředsedou za studentskou část se stal Mgr. J. Langer z téže fakulty. AS UP dále jmenoval členy ekonomické a legislativní komise.

Doc. L. Ludíková informovala AS UP o zasedání sněmu Rady vysokých škol a upozornila na plánovanou změnu Statutu RVŠ v souvislosti se vznikem nových soukromých vysokých škol. Navrhován byl tzv. komorový systém (komora veřejných vysokých škol a komora soukromých vysokých škol). Jelikož nebyl sněm usnášeníschopný, zůstává tato otázka otevřena.

Rektorka UP prof. J. Mačáková se zmínila o aktualizaci *Dlouhodobého záměru MŠMT* pro rok 2003, v němž se počítá s navýšením rozpočtu o 3,075 miliardy Kč (materiál k dispozici na webových stránkách MŠMT ČR www.msmt.cz).

-ano-

V rámci své účasti na slavnostním aktu udělení čestného doktorátu prof. V. Mertensovi se **ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR E. Zeman** setkal 16. 5. také s rektorkou UP prof. J. Mačákovou. Součástí programu jeho olomoucké návštěvy byla i prohlídka rekonstruované budovy bývalého jezuitského konviktu.

-red-, foto -tj-

Jarmark chemie, fyziky a matematiky

V loňském roce se rozhodli zástupci oborů chemie, fyziky a matematiky Přírodovědecké fakulty UP pro vskutku originální způsob popularizace svých oborů. V rámci *Jarmarku chemie, fyziky a matematiky* proběhl skutečný „výprodej poznání“ poutavou a především hravou formou, která přitáhla velké množství

však, že se nepodaří přesvědčit prakticky žádného sponzora a akce bude pořádána s minimem finančních prostředků.

Nicméně již v průběhu roku začal být velký zájem ze strany škol i samotného olomouckého výstaviště Flora, které nám „odpustilo“ nájem plochy v pavilonu „A“. Dalším faktorem bylo zařazení *Jarmarku*, jako doprovodné akce tzv. „Bambiriády 2002“, kterou ve 14 městech ČR současně pořádala občanská sdružení dětí a mládeže a středisek volného času. Tím *Jarmark* dostal široký prostor dostat se do podvědomí snad ještě většího počtu dětí a dospělých z regionu statutárního města Olomouc.

Protože se ukazuje, že se *Jarmark* stane pravidelnou akcí, zařazenou do kalendáře akcí UP, s využitím loňských zkušeností jsme ještě více zapojili studenty denního studia i studenty doktorských programů. Zejména studenti učitelských kombinací oborů chemie, fyziky a matematiky z PíF a PdF UP začali považovat *Jarmark* za součást své profesní přípravy na budoucí učitelské povolání s ohledem na to, že nejen sama výuka, ale především dostatečná motivace žáků a studentů v těchto předmětech je budou čekat v učitelské praxi.

Vzhledem k tomu, že ani trenéři většinou nemění vítěznou sestavu svého týmu, vsadili jsme na osvědčené atrakce ověřené v loňském 1. ročníku *Jarmarku*, které byly doplněny dalšími zajímavostmi, připravenými novými členy realizačního týmu. V pátek 24. 5. dopoledne, kdy se otevřely brány pavilonu, jsme začali čelit náporu mládeže i dospělých, který do soboty neustal; ve srovnání s ostatními atrakcemi v rámci Bambiriády byl *Jarmark* opět nejvyhledávanější a patrně nejpřitažlivější akcí. Zcela jistě nám pomohlo renomé z loňského roku.

Příchozí vítaly rotující molekuly na monitorech počítačů, barevné roztoky a chemikálie v polích a pro většinu návštěvníků podivné křivky a další nezvykle vyhlížející chemické sklo. Alchymista se snažil přiblížit kouzlo doby, kdy se vyrábělo zlato a rozbíjel atom kladívkem a majlíkem. Rovněž křivky a dnes již málo viděný Kippův přístroj kontrastovaly se stanovišti, kde se vyjímaly počítače, dnes již neodmyslitelně spojené s moderní technikou. Na chemických stanovištích například leželi z talířků „faraónovi hadi“, na papíře maloval kreslíř Antimon,

Dokončení na str. 7

zájemců z řad dětí, případně i jejich dospělého doprovodu. Akce byla pořádána za podpory grantového projektu MŠMT ČR v sekci LP01 „Popularizace vědy“, a byl tak k dispozici dostatek finančních prostředků. V závěru loňského příspěvku v ŽUP jsme ještě v euforii z úspěšné akce svorně za všechny zainteresované obory slibovali, že akci v roce 2002 uskutečníme za každou cenu. Netušili jsme

Za účasti ředitelky U3V Mgr. N. Kubičkové (na snímku vlevo), proděkana FF UP doc. D. Šimka a dalších hostů se v aule FF UP ve středu 22. 5. uskutečnilo slavnostní ukončení akademického roku a promoce absolventů **Univerzity třetího věku**.

-red-, foto -tj-

Ve dnech 23. – 25. 5. se ve Slovanském domě v Olomouci konaly **XX. dny klinické a praktické pediatrie**, které pořádala Dětská klinika LF UP. Jejich zahájení se ujal přednosta kliniky prof. V. Mihal (vpravo) a prof. J. Heřt z Patologického ústavu UK Plzeň.

-red-, foto -tj-

Univerzita Palackého v Olomouci
si Vás dovoluje pozvat
na slavnostní zasedání vědeckých rad
a akademických senátů UP

u příležitosti udělení
Ceny Františka Palackého

Prof. PhDr. Stanislavu Kratochvílovi, CSc.,
profesoru Univerzity Palackého v Olomouci.

Slavnostní zasedání se koná v aule
Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10,
v pátek 14. června 2002 v 10 hodin.

V programu vystoupí žesťový soubor studentů
Katedry hudební výchovy PdF UP.

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Podnikatelé a univerzita v holickém CITT

V Centru pro inovaci a transfer technologií UP v Olomouci-Holici se v pondělí 20. 5. setkali představitelé univerzity s podnikatelskou veřejností. Cílem setkání bylo seznámit podnikatelské subjekty se službami nabízenými CITT UP a navázat spolupráci v oblasti aplikace výsledků výzkumu do praxe.

Centrum přítomným představili prorektor UP prof. M. Mašláň a ředitelka CITT UP Mgr. H. Štoselová. O svých pracovištích a službách, jež mohou firmám poskytnout, krátce pohovořili zástupci kateder ekologie, informatiky, analytické chemie, anorganické a fyzikální chemie a Společné laboratorě optiky UP a FzÚ AV ČR. Pro zájemce připravilo CITT UP informativní CD ROM, který obsahuje profily kateder a ústavů jednotlivých fakult univerzity (k dispozici také na www.cittup.cz).

Devátý díl odborných seminářů Společenství pro studium hlasu a řeči

Patnáctý květnový a šestý květnový den byl letos sdělovacími prostředky připomínán jako Den rodiny. Účastníkům z různých míst naší republiky i ze Slovenska bude spolu s optimisticky žlutě nazelenalým přebalem Sborníku přednášek s tradičním logem GSVS tento den připomínat 9. seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči.

Seminář, který se konal v moderních prostorách FTK UP, byl tentokrát zaměřen netradičně monotematicky: na programu byly přednášky věnované

*jen několik řádků***K novému senátu UP**

„Dámy a pánové, s vedením univerzity nesete odpovědnost za rozhodování o tom, jakou bude Univerzita Palackého za tři, pět, za deset let. A nemáte komu si postěžovat, věci budou takové z vaší vůle. Máte důvěru akademické obce, právo kontrolovat univerzitní exekutivu a nakládání s prostředky, rozhodovat o alternativách. Takovým způsobem vás vidí členové obce, to od vás očekávají... Vaš přístup k hodnocení a rozhodování nemůže být dostatečně správný bez jasné a svorné uznávané hierarchie hodnot a cílů, přísluší vám starat se o pozitivní odborný a vědecký vývoj univerzity jako celku. Myslete na to, co se musí na UP učinit dnes, aby zítra obstála v podmínkách evropského společenství a v množině evropských vysokých škol. Chťel bych povzbudit vaši vůli pohlédnout dál, za mez jednoho funkčního období, za hranici zájmů jedné fakulty, jednoho pracoviště či oboru... Chybí nám mezinárodní rozhled a osobní zahraniční zkušenost. Snažme se je rychle získat a uplatňovat v rozhodování na UP.

Koncepci UP jako regionální univerzity, kde se jen vyučuje, nutno odmítnout. UP má být univerzitou výzkumnobadatelského typu. Nestačí to deklarovat, je zapotřebí účinně stimulovat vědeckou práci jednotlivých pracovišť a pracovníků. Musí zahrnovat výchovu vědeckých talentů na pregraduální a postgraduální úrovni srovnatelné mezinárodně. Nesmí nám být lhostejná pokleslá prestiž vědecké a výzkumné práce... Přejí si, aby byla na UP obnovena a rozvíjena s vaší pomocí a z vašeho přesvědčení a na co nejvyšší mezinárodní úrovni. Jinak nám hrozí propad do odborného provincialismu s řadou velmi negativních následků.

Priorita by měla znamenat preference pro t. č. silné obory s odborníky produkujícími výsledky s mezinárodním ohlasem, protože oni to jsou, kdo tvoří mosty do společenství světové vědy a k mezinárodní spolupráci. To je životní způsob univerzit moderního typu a tudy vede i naše cesta.“

Výňatky z projevu prorektora UP pro vědu a výzkum na zasedání prvního AS UP před deseti lety otiskujeme pro srovnání tehdejších poměrů se současnými, tedy jako důvod k optimismu pro naše nové univerzitní senátory.

Karty byly dobře rozdány, pokračujeme dál ve hře o úspěch!

-mh-

V současné době v CITT UP pracuje pět firem vzešlých z kateder Přírodovědecké fakulty UP. Dále zde funguje tzv. Přístrojové centrum, jež by mělo být dovybaveno z grantu Ministerstva obchodu a průmyslu ČR a jež by mělo sloužit k proklamovanému transferu technologií.

V areálu CITT sídlí také Regionální kontaktní organizace (RKO) pro střední Moravu, jejímž úkolem je zprostředkování informací o rámcových programech EU pro podporu výzkumu a vývoje a podporovat zapojení místních organizací a firem do projektů mezinárodní spolupráce. Programy se zaměřují na omezený počet přesně definovaných cílů, přičemž hlavní důraz je kladen na využití a šíření výsledků výzkumu.

-ano-

urputné poruše řeči s doposud stále ještě neznámou etiologií – koktavostí. Trpícím balbuties, navzdory tomu, že se s koktavostí lidstvo setkává po tisíciletí, žel nelze doposud nabídnout kauzální léčbu.

Proč právě toto téma? Seminář byl uspořádán u příležitosti významného životního jubilea doc. J. Pešáka, CSc. (nar. 21. 5. 1942), pracovníka Ústavu lékařské biofyziky LF UP, iniciátora činnosti dobrovolného zájmového univerzitního Společenství, spoluorganizátora pravidelných odborných seminářů a neúnavného propagátora moderních integrovaných přístupů k problematice hlasu a řeči ve výzkumné i pedagogické činnosti. Právě problematika koktavosti se v pestré paletě odborných zájmů doc. Pešáka vyhranila jako téma ústřední.

Seminář v přítomnosti rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., zahájila za Klinikou ORL MUDr. E. Maňásková (na snímku). Na programu semináře odezněly příspěvky prim. MUDr. O. Dlouhé z Foniatrické kliniky VFN a I. LF UK v Praze o *Poruchách plynulosti řeči u dětí s vývojovou dysfázií*, MUDr. Z. Hánové z ORL kliniky a Kliniky dětí a dorostu FN Královské Vinohrady v Praze o *Koktavosti a interakci s rodinou*, PaedDr. I. Kejkličkové, přednostky Soukromé kliniky pro vady řeči a sluchu LOGO v Brně

o *Nové metodě s využitím alternativních forem léčení koktavosti*. Novinkou bylo sdělení o *Hodnocení autonomní reaktivity u balbutií*, které za kolektiv autorů (Grézl, T., Pešák, J., Opavský, J.), přednesl T. Grézl, posluchač LF UP. Hlavní prostor byl vymezen pro oslavence: doc. Pešák přednesl svou *Hypotézu pneumoobstrukční etiologie koktavosti*, která právě vychází v Medical Hypotheses (*Pneumoobstruction in the tracheobronchial tree as a hypothetical cause of balbuties*). Sborník přednášek obsahuje navíc i předmluvu rektorky UP *Několik slov k 9. semináři GSVS* a stať prof. M. Lašfovky, přednosty foniatrické kliniky v Praze, s názvem *Poruchy plynulosti řeči: Koktavost*.

Po ukončení odborné části přišli jubilantovi pogratulovat jeho přátelé ze souboru Olšava z Uherského Brodu a MS Lúčky Kudlovice hudebními ukázkami lidových písní a tanců.

Všichni účastníci semináře a příznivci univerzitního Společenství přejí svému kolegovi Josefu Pešákovi do dalších let mnoho zdraví, vitality a tvůrčí invence.

PhDr. J. Honová, FF UP

Mladí lingvisté potřeťi

Je jistě příjemné pozorovat, jak vzniká tradice. A je to ještě příjemnější, vime-li, že rodící se tradice slibuje do budoucna nejen to, že se bude tradovat, ale také, že bude široce prospěšná a obohacující. Mezinárodní setkání mladých lingvistů, které jsme hostili na půdě FF UP 14. a 15. 5. 2002, se konalo již potřetí (z toho podruhé v Olomouci) a prospěšná a obohacující jistě bylo. Už proto, že se na něm o plody svého badatelského zájmu mezi sebou i s jinými podělilo celkem dvaadesát filologů ve věku zhruba od jedenadvaceti do čtyřiceti, kteří přijeli z desíti měst v pěti zemích. Z největší dálky přijela filoložka A. Nédolůžková, a to z Ruské státní humanitní univerzity v Moskvě – odtamtud je to do Olomouce asi 1 731 km nejen po silnici, jak se lze dovítipit.

Zastřešujícím tématem konference byl *Vztah language a parole v perspektivě komunikativního obratu v lingvistickém zkoumání*. Opravdu šlo jen o jakousi „střechu“, protože v tematickém rozletu zúčastněným mladým filologům nikdo nebránil – a tak jsme slyšeli leccos zajímavého např. o jazykových interakcích mezi romštinou a slovenštinou, o jazyce liturgických textů nebo o etnickém kategorizování v kriminálním zpravodajství. Nechyběla – podobně jako minulý rok – ani sekce literárněvědná a translatologická, v níž padlo slovo např. o cyberpunku či o pragmatických aspektech překladu. Všeobecně platilo, že létaly handouty, šuměly zpětné projektory a živě se diskutovalo.

Když jsme u té diskuse – J. Vejvodová (FF UK) přednesla zajímavý referát o *chatování* (vyslov „četo-vání“), tj. o prazvláštním způsobu komunikace, dějícím se skrze světovládný internet. Jde o jakési debatní kroužky, odehrávající se v pomyslných místnostkách, jejichž ráz a atmosféra jsou předem určeny výmluvným názvem – např. *Super pokec*, *Chajdaloupka aneb Pohoda*, *Domov důchodců* nebo *Samotáři*. Komunikacechťivý internetový surfář si podle gusta vybere místnost a také přezdívkou, pod kterou si chce povykládat (např. Mouchacheche). Pak se připojí a debatuje – anonymně, nezávazně, o kýmkoli, o čemkoli. Nad vším dohlíží správce místnosti, který vyhodí každého, kdo nemluví a jen zaběhlé čte rozhovory jiných, anebo toho, kdo se chová nepřístojně. Zajímavá je skutečnost, že se tato ničím neomezená debatní svoboda ve svém důsledku projevuje jako faktor naopak značně omezující – nevime-li, kdo je náš komunikační partner, zda je to muž, či žena, jakého je stáří, odkud k nám hovoří a proč, těžko se zmůžeme na víc než na tlachání. A to brzy nestačí – překvapivě procento účastníků takových debat proto projevuje zájem setkat se někde v reálném prostoru a pod reálnou tvář namísto smajlíků. Tím se pěkně ilustruje fakt, že mezilidská komunikace nemůže dobře existovat bez alespoň minimálních osobních vztahů, a také to, že člověk je zoon politikon, jemuž virtuální realita dvakrát neseďí.

I mladí lingvisté měli příležitost projevit se v duchu „zoon politikon“ na doprovodných akcích konference – v Hospůdce a na výletě na Kopeček. Doufáme, že tradice setkávání mladých lingvistů, dovedeného letos „do třetice“, bude v dalších letech slibně pokračovat směrem k dalším „n-ticím“.

O. Bláha, FF UP

O aktuálních problémech posuzování nemocí z povolání

V pátek 24. 5. 2002 proběhl na Klinice pracovního lékařství LF a FN v Olomouci seminář odborníků z Moravy a Slezska pro posuzování nemocí z povolání. Hlavními body programu byla řešení aktuálních odborných problémů i konzultace konkrétních případů; diskutována byla také aplikace vyhlášky Ministerstva zdravotnictví o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (440/2001 Sb.) v praxi. Účastníci semináře byli rovněž seznámeni s podrobnými informacemi o připravovaném 1. kongresu nemocí z povolání, který se uskuteční letos v listopadu v Luhačovicích.

MUDr. M. Nakládalová, LF UP

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Studenti UP na I. českých akademických hrách

Ve dnech 5. – 11. 5. 2002 pořádaly brněnské vysoké školy *I. české akademické hry* ve 22 sportovních odvětvích. Těchto akademických her se zúčastnili i sportovci Univerzity Palackého.

Naši studenti získali devět zlatých, šest stříbrných a jedenáct bronzových medailí. Nejvíce medailí jsme vybojovali v plaveckých disciplínách. R. Kyliánová získala pět zlatých a jednu stříbrnou medaili, J. Najdekrová dvě zlaté (ve štafetách) a dvě bronzové medaile, M. Šeránek bronzovou medaili a štafeta mužů stříbrnou medaili. V atletických disciplínách získali M. Valenta a V. Helmichová stříbrné medaile ve skoku o tyči, bronzové medaile M. Vavřka v běhu na 800 m, K. Němcová v běhu na 100 m, M. Julišová v běhu na 200 m a T. Wagnerová v sedmiboji.

Čtvrtý mezinárodní vědecký seminář na Pastvinách

Ve dnech 9. a 10. 5. 2002 se v areálu výcvikového střediska na Pastvinách uskutečnil vědecký seminář *Efekty pohybového zatížení v edukačním prostředí tělesné výchovy a sportu*, který pořádala Katedra učitelství tělesné výchovy FTK.

Po hlavních referátech doc. P. Stejskala z Fakulty tělesné kultury (*Trénink v oblasti přetížení a možné důsledky, možnosti časné diagnostiky a prevence přetrénování, optimalizace tréninku*) a prof. L. Dobrého z Fakulty tělesné výchovy a sportu UK (*Didaktické nevyhnutelnosti*) pokračoval seminář ve dvou sekcích. Jedna sekce se zabývala současnými problémy pohybových her a ve druhé se řešily efekty edukačního procesu v tělesné výchově. Semináře se zúčastnilo 35 učitelů vysokých škol z AWF Poznaň, FTVS UK Praha, FTVS UK Bratislava, Fakulty sportovních studií MU Brno a FTK UP. Kromě jednotlivých sdělení v sekcích se účastníci semináře věnovali aktivnímu odpočinku v rámci sportovních aktivit a vycházek po okolí.

Doc. D. Tomajko, FTK UP

Sportovní den UP

Ve středu 15. 5. uspořádaly Fakulta tělesné kultury a Akademik sport centrum UP pro studenty a zaměstnance UP tradiční květnové sportování. Jejich účast

na této významné univerzitní akci podpořila rektorka UP udělením rektorského volna a řada členů univerzitní obce této možnosti aktivně využila. Sportovalo se na několika sportovištích v Olomouci a jejich nabídka byla skutečně pestrá: plavecké sporty, tenis, bowling,

Ve sportovní gymnastice si odvezlo družstvo mužů zlatou a družstvo žen bronzovou medaili. Další stříbrnou medaili jsme získali v soutěžích juda do 57 kg zásluhou I. Skotákové a v soutěži horských kol vybojovala zlatou medaili J. Barešová. Ve sportovních hrách byla oceněna družstva UP zlatou medailí v házené žen, stříbrnou medailí v basketbalu žen a bronzovou medailí ve vodním pólu.

V soutěži Euroteamů vybojovalo družstvo UP zlatou medaili. V konečném pořadí škol v bodování o pohár České asociace univerzitního sportu se Univerzita Palackého umístila na 4. místě.

-tod-

Na Horním náměstí v Olomouci se ve středu 15. 5. uskutečnil *Den BBC* – rozhlasové stanice, která začala na Olomoucku nově vysílat na frekvenci 105,6 FM. Do programu byl zařazen i živě odvysílání pořadu *Interview BBC*, k němuž byla pozvána rektorka UP prof. J. Mačáková. Na snímku spolu s moderátorem pořadu V. Moravcem (vpravo) a ředitelem českého vysílání BBC V. Kolářem.

-red-, foto -tj-

squash, gymnastika, kanoistika, cyklistika, aerobik, badminton, basketbal, volejbal, fotbal aj.

Snímky T. Jemelky zachycují atmosféru v průběhu tenisového turnaje zaměstnanců UP (čtyřhra mužů) na tenisových kurtech MILO, turnaje ve frisbee v areálu vysokoškolských kolejí na Lazcích a volejbalového turnaje ve Sportovní hale UP.

Turnaj smíšených družstev ve volejbalu probíhal ve Sportovní hale UP a účastnilo se jej pět družstev. Za vydatného povzbuzování přihlížejících probíhalo sportovní zápolení studentů, kteří ocenili dobrou organizaci turnaje. Charakteristické názvy družstev vytvořily zvláštní atmosféru a podnítily k litému boji; všichni hráli s velkým nasazením, což potvrdil také

přítomný prorektor UP doc. R. Horák, CSc. Výsledky: 1. „Myšáci“ (Navrátilová, Krč, Kantorová, Záboj, Varmuža, Čalmíková), 2. „Paradentóza team“ (Břeňová, Hušková, Mráčková, Pilař, Karčmář, Mgr. Štěrbá), 3. „Blechy“ (Doseděl, Hajdu, Okuliarová, Malota, Parolek, Koráblová). Prvním třem družstvům byly předány diplomy a vítězné družstvo obdrželo věcné ceny.

-mav, aor-, foto -tj-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

První středeoevropský kongres intenzivní medicíny

Česká společnost anesteziologie a intenzivní medicíny a Klinika anesteziologie a resuscitace LF UP pořádají ve dnech 13. – 15. 6. *1st European Congress on Intensive Care Medicine*. Blížší informace na www.icmcongress.upol.cz nebo na Konferenčním servisu UP.

-red-

Soutěž o nejlepší překlad „El Golema“

J. E. Fleming, velvyslanec Argentiny v ČR, a doc. P. Kolář, děkan FF UK v Praze, vypisují **soutěž GOLEM 2002** o nejlepší studentský překlad Borgesovy básně *El Golem* ze španělštiny do češtiny.

Podmínky soutěže: zasláné práce hodnotí odborná porota složená z předních českých hispanistů, dalších odborníků a básníků. Cenu „Obras Completas“ a „Poesía Completa“ de J. L. Borges s osobním věnováním a podpisem Marii Kodamy de Borges udělí vítěznému překladu paní de Borges. Soutěže se mohou zúčastnit studující španělštiny a/nebo latinskoamerické a/nebo španělské literatury z českých vysokých škol. Práce se zasílají v elektronické formě (MS Word) na adresu golem02@ff.cuni.cz.

Termíny: podání práce do 14. 6. 2002 (12 hod.); vyhodnocení soutěže do 26. 7. 2002; zveřejnění výsledků na www.ff.cuni.cz od 26. 7. 2002; předání ceny 25. 10. 2002.

Další informace a originální text básně naleznete na internetové adrese UP: www.upol.cz/Aktuality.

-red-

HABILITACE A PROFESURY

Pedagogická fakulta UP

Děkan a Vědecká rada PdF UP zvou všechny zájemce na habilitační přednášku **PhDr. Heleny Kolibové, CSc.**, odborné asistentky Katedry společenských věd Obchodně podnikatelské fakulty Slezské univerzity v Karviné, na téma *Pedagogické aspekty přechodu do pracovní komunity*. Přednáška se koná v rámci habilitačního řízení v **oboru pedagogika** v průběhu veřejné části zasedání Vědecké rady PdF UP dne 11. 6. 2002 ve 14.30 hod. Jednání Vědecké rady probíhá v aule PdF UP, přízemí hlavní budovy na Žižkově nám. 5. Předložená habilitační práce má název *Problematika přechodu absolventů terciárního vzdělávání do praxe v podmínkách trhu práce severní Moravy a Slezska*.

Habilitační komise: prof. V. Kovářiček, CSc. – předseda (PdF UP Olomouc), prof. Z. Kolář, DrSc. (FF UK Praha), prof. V. Směkal, CSc. (FSS MU Brno), doc. M. Váňová (PdF UK Praha), doc. V. Krebs, CSc. (FNH VŠE Praha).

Děkan a Vědecká rada Pedagogické fakulty UP v Olomouci zvou všechny zájemce rovněž na habilitační přednášku **PaedDr. Ludvíka Egery, CSc.**, odborného asistenta Ekonomické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, na téma *Image školy*. Přednáška se koná v rámci habilitačního řízení v **oboru pedagogika** v průběhu veřejné části zasedání Vědecké rady PdF UP dne 11. 6. 2002 v 16.15 hod. Jednání Vědecké rady probíhá v aule PdF UP, přízemí hlavní budovy na Žižkově nám. 5. Předložená habilitační práce má název *Kultura a image školy jako součásti autoevaluace školy*.

Habilitační komise: prof. V. Kovářiček, CSc. – předseda (PdF UP v Olomouci), prof. M. Chrástka, CSc. (PdF UP v Olomouci), doc. A. Malach, CSc. (ESF MU v Brně), doc. J. Mrhač, CSc. (PdF OU v Ostravě), doc. M. Váňová, CSc. (PdF UK v Praze).

Přírodovědecká fakulta UP

Přírodovědecká fakulta UP oznamuje, že ve středu 12. 6. ve 13 hod. se bude před Vědeckou radou PFF UP konat řízení ke jmenování profesorem pro obor optika a optoelektronika **doc. RNDr. Zdeňka Hradila, CSc.**

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

UP Open 2002

Pod záštitou děkana FTK UP a ve spolupráci s HK Olomouc pořádají Univerzita Palackého a Fakulta tělesné kultury UP v sobotu 15. 6. 9. ročník (VIII. ročník) tenisového turnaje **UP OPEN 2002**. Turnaj se uskuteční na tenisových kurtech MILO Olomouc (Olomouc-Lazce, vedle Sportovní haly); od 8 hod. bude probíhat prezentace, v 8.30 losování a v 9 hod. zahájení turnaje.

Turnaj je v letošním roce vypsán v pěti kategoriích: muži „A“ do 35 let, „B“ 35–50 let, „C“ 50–60 let, „D“ nad 60 let; ženy „A“ do 35 let, „B“ nad 35 let; čtyřhry „4h“ podle součtu věku dvojice: muži, ženy do 70 let, 70,1–100 let, 100,1 a více let (pořadatel si vyhrazuje právo při menším počtu přihlášených hráčů spojit některé věkové kategorie a zvýhodnit indexem věku hráče starších věkových kategorií).

Doprovodný program: ukázka historického tenisu let dvacátých, ukázky mladých a netradičních sportů a pohybových aktivit, ochutnávka a degustace vín moravské provenience s tipovací soutěží o nejlepší vzorek, rekonstrukce Cimrmanova útočného a obranného pojetí tenisové hry.

Vítězové jednotlivých kategorií převzou do celoročního opatrování putovní pohár, první čtyři v každé kategorii obdrží věcné ceny.

Startovní se vybírá na místě ve výši 100 Kč (zahrnuje startovní, občerstvení aj.).

Přihlášky přijímá organizační výbor ve složení PhDr. M. Macháček, Mgr. D. Šlézarová, PaedDr. P. Kolisko, Ing. J. Vylegala; tel. (068) 563 6454, e-mail: slezar@ftknw.upol.cz nebo písemně v termínu **do 5. 6. 2002**.

K hojně účasti na společensko-kulturně-sportovním klání zve lid akademický a pozvané hosty vedení FTK UP a organizační výbor.

-vyj-

Rrektorka UP vyhlašuje

soutěž o Cenu rektorky UP za nejlepší vědeckou nebo uměleckou práci

studentů bakalářských a magisterských studijních programů v roce 2002

a) vydanou tiskem,

b) předloženou jako rukopis či umělecké dílo.

Cena rektorky UP se uděluje za práce v oboru a) biomedicínských věd; b) matematiky; c) přírodních věd; d) pedagogických a psychologických věd; e) jazykovědy a literární vědy; f) věd o umění; g) muzikologie; h) ostatních společenských věd; i) za realizaci uměleckého díla.

Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 3500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.

Přihlásit je možno seminární (ročníkové), diplomové a jiné studentské práce (do soutěže nebudou přijaty práce, které již byly přihlášeny v minulých letech), popřípadě jejich ucelené části. Přihlášeny mohou být i práce, které se neúčastnily soutěže na fakultách.

Práce předkládají jejich autoři ve třech vyhotoveních ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením konzultanta a přihláškou, kterou si lze vyzvednout na úseku prorektora pro vědeckobadatelickou činnost. Konzultant také navrhne dva oponenty. Realizace uměleckého díla se může doložit fotografickým, případně jiným záznamem. Práce se odevzdávají na úseku prorektora pro vědeckobadatelickou činnost UP.

Práce ucházející se o Cenu rektorky UP se předkládají do 30. 9. 2002. Prorektor vyzývá dva oponentské posudky, jimiž doplní materiály pro jednání komise. Komise jmenovaná rektorkou UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorce UP k ocenění.

-vvč-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Volný čas a jeho současné problémy

Ve dnech 20. a 21. 5. 2002 uspořádalo Centrum humanitních studií a olympismu při Katedře kinantropologie FTK UP v Olomouci tradiční česko-slovensko-polské sympozium, které bylo tentokrát zaměřeno na současnou problematiku volného času. Centrem pořádaná sympozia mají od počátku charakter volby poměrně úzce zaměřených témat. Z toho důvodu jsou také na sympozium převážně zváni konkrétní lidé, o kterých pořadatelé vědí, že mají k problému „co říci“.

V průběhu letošního sympozia se v zasedacím sále shromáždilo celkem 35 účastníků z univerzitních pracovišť České, Slovenské a Polské republiky. Odeznělo 23 sdělení, která byla rozdělena do tematických bloků. V převážně velmi kvalitních sděleních se projevila pochopitelná různorodost koncepcí a přístupů, která v podstatě potvrdila nutnost řešení předloženého tématu. Osvědčenou tradicí těchto

tradičních sympozií je pořádání kulatých stolů k jednotlivým tematickým blokům. Ve velmi zasvěcené a rušné diskusi se problematika zajímavě posouvala do vyšších pater obecně kulturní i politologické problematiky.

I když byly průběh i obsah sympozia hodnoceny především zahraničními účastníky velmi kladně, přece jen musím konstatovat jako nedostatek absence některých pozvaných filozofů a sociologů. Materiálním výstupem sympozia bude sborník obsahující všechna přednesená sdělení.

Na závěr sympozia došlo mezi zástupci jednotlivých států k dohodě – bude utvořen společný česko-slovensko-polský orgán připravující tato tradiční sympozia, místo jejich konání však bude střídavě v České, Slovenské a Polské republice.

Tedy v roce 2003 na shledanou v Bratislavě!

Prof. B. Hodaň, CSc., FTK UP

Vavříny ze studentských soutěží

Ve dnech 14. – 17. 4. se v polském městě Zakopanem uskutečnilo 4. mezinárodní sympozium *Medicina Sportiva*, jehož program pokrýval širokou škálu problematiky týkající se sportovní medicíny. V návaznosti na toto sympozium probíhal pod záštitou Mezinárodní fyziologické společnosti workshop pro mladé fyziology z východní Evropy, jehož náplní byly přednášky, semináře a praktické demonstrace pod vedením zkušených sportovních lékařů a fyziologů z Velké Británie, USA a Polska. Bezpochyby nejvýznamnější osobností zde byl prof. Astrand, legenda mezi fyziology zabývajícími se tělesnou zátěží a sportem, který sympozium zahájil svou přednáškou *Pushing the limits of sports performance* a aktivně se účastnil i většiny seminářů. V průběhu sympozia proběhla soutěž o nejlepší plakátovou prezentaci. Z téměř šesti desítek posterů bylo vybráno šest k orální prezentaci. Z nich jako nejlepší byl oceněn příspěvek postgraduálních studentů Fakulty tělesné kultury UP **Mgr. A. Jakubce** a **Mgr. P. Aláčové** s názvem *Spectral analysis of heart rate variability during long term recovery after dynamic exercise*.

Ve dnech 26. a 27. 4. pořádala Univerzita Karlova celouniverzitní studentskou konferenci, jejíž organizátorkou byla letos Fakulta sociálních věd. Univerzita Karlova se loňského roku rozhodla spojit jednotlivé fakultní konference do jedné. Neznám důvody, které vedly pražské kolegy k tomuto rozhodnutí a nejsem si ani jist, zda bylo správné. Myslím si, že se tak ztratili, zřejmě na úkor levnější organizace, specifický duch studentských konferencí, který fakultní konference doprovázel. Zároveň je redukována i možnost ostatních „neaktivních“ studentů jednotlivých fakult zúčastnit se konference.

V sekci s názvem *Pohybové aktivity jako součást kultury člověka* byl příspěvek studenta doktorského programu na FTK UP **Mgr. A. Jakubce** *Spektrální analýza variability srdeční frekvence v dlouhodobém zotavení: individuální versus komplexní ukazatele* oceněn prvním místem.

K oběma úspěchům studentům FTK UP gratuluje.

Doc. P. Stejskal, FTK UP, proděkan FTK UP

Červen ve znamení přijímacích zkoušek

Většina vysokých škol v ČR uskuteční v měsíci červnu přijímací zkoušky. Na Univerzitu Palackého se do bakalářských, magisterských a magisterských navazujících programů hlásí 17 697 uchazečů.

Na Fakultě tělesné kultury UP již proběhly talentové zkoušky z tělesné výchovy, písemné a ústní zkoušky se budou konat v první polovině června. Přijímací zkoušky na Lékařskou fakultu UP se uskuteční 17. 6. (všeobecné lékařství), 18. 6. (stomatologie) a 19. 6. (bakalářský obor porodní asistentka a navazující magisterský studijní program všeobecná sestra). Žájemci o magisterské studium katolické teologie a učitelství křesťanské výchovy v kombinaci s českým jazykem nebo německým jazykem na

Pamětní ocenění

Je jen několik jednotlivců, při setkání s nimiž člověka ovládne kouzlo moudra, osobnosti, hlubokého poznání. Čísí z nich pochopení z nadhledu životních zkušeností. V každé jejich větě zazní myšlenka, nad kterou se chťe nechtě musíte pozastavit.

Sami většinou jakoukoli okázalost odmítají. Vždyť stále ještě to své „perpetuum mobile“ nevynalezli... Historickým omylem je, že se na jejich význam přichází teprve léta poté, kdy opustí náš časoprostor. Je na dnešní generaci, aby to napravila. Jeden takový krok správným směrem se udal 3. 5., kdy byla z rukou rektorky UP, prof. J. Mačákové, CSc., předána Pamětní medaile UP zakladateli a průkopníkovi české kineziologie doc. F. Vělemu, CSc., u příležitosti jeho významného životního jubilea. Sám sebe považuje za rebelu, neustále zpochybňujícího všeobecné „pravdy“. Svůj život zasvětil hledání tajemných informací o fungování lidského těla, prověřování jeho zákonitostí.

Kineziologie je naukou o pohybu. Je čistě exaktní vědou, využívající objektivizačních, výzkumných metod a přístrojového vybavení k získání informací o „počátku“, průběhu pohybu a všech jeho složkách. To, že je kineziologie vědou medicínskou, podpořila řada předních českých a slovenských lékařů v interdisciplinární konferenci, která při této slavnosti příležitosti proběhla. Zaznělo mnoho kvalitních příspěvků na jedno velké nosné téma – respirace (dýchání). Došlo k pozoruhodné konfrontaci přístupů k funkci tak samozřejmé, ale tak životně nezbytné. V tomto duchu se nesly příspěvky přednášejících z řad předních odborníků oborů anatomie, chirurgie, pneumologie, fyzioterapie a dalších.

Takových setkání, i kdyby se konala týden co týden, se člověk nepřesytí. Vždy si odnese něco nového, podnětného. Za náš obor – fyzioterapii a za naši Klinikou rehabilitačního a tělovýchovného lékařství FNO mohu již nyní přislíbit, že se zaslužíme o další, přinejmenším stejně tak kvalitní setkání.

Vážené paní rektorce, všem přednášejícím a všem zúčastněným ještě jednou děkujeme za přízeň a věříme v setkání další a další...

Mgr. P. Bastlová, FNO

Cyriometodějské teologické fakultě UP absolvují přijímací řízení 18. 6. Tentýž den proběhne řízení také na Právnické fakultě UP. Na Filozofické fakultě UP se budou v týdnu od 3. do 7. 6. konat přijímací zkoušky do jednooborových studijních programů, následující týden pak do dvouoborových programů. Od 3. do 6. 6. se budou o přijetí ucházet studenti na Přírodovědecké fakultě UP. Na Pedagogické fakultě UP se již v březnu realizovaly talentové zkoušky z výtvarné výchovy, koncem května pak uchazeči absolvovali písemné testy z cizího jazyka. V týdnu od 17. – 21. 6. se na PdF budou konat písemné a ústní zkoušky na ostatní obory.

-ano-

PŘEDSTAVUJEME**Prof. Volker Mertens – nositel titulu doctor honoris causa na UP**

V pořadí již jedenadvacátý čestný titul doctor honoris causa, který udělila Univerzita Palackého po roce 1990, patří přednímu germanistovi z Freie Universität Berlin prof. V. Mertensovi, specialistovi na středověkou literaturu v mezinárodním měřítku. Slavnostní akt proběhl 16. 5. v aule FF UP za účasti ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR E. Zemana, chargé d'affaires SRN v ČR A. Meitznera a představitelů českých vysokých škol.

Prof. V. Mertens (1937) vystudoval německou a anglickou filologii (a etnografii) na univerzitách ve Freiburgu, Göttingenu, Vídni, Mnichově a Würzburgu, kde také získal hodnost doktora filozofie (disertační práce o knize kázání Kněze Konrada) a kde se rovněž habilitoval (habilitační práce o Řehoři Eremitovi). V roce 1976 byl povolán na Svobodnou univerzitu v Berlíně jako řádný profesor pro obor starší německá literatura a jazyk, kde působí dodnes. V průběhu svého berlínského působení realizoval řadu delších přednáškových pobytů v zahraničí (Amiens, Peking, Bloomington). V osmdesátých a devadesátých letech zorganizoval čtyři symposia o problematice německé středověké literatury a dále německo-americké symposium v Ithace. Jako referent se účastnil přibližně padesáti medievalistických konferencí na univerzitách v USA, Francii, Velkém Británii, Dánsku, Nizozemí, Finsku, Rakousku a v Německu.

Prof. V. Mertens je autorem více než sto padesáti vědeckých statí a obsáhlých studií, které jsou věnovány jevům a problematice německého Minnesangu, rytířských eposů, písně o Nibelunzích, středověké mystice, vztahu starší literatury a hudby a dějinám hudby. Prof. V. Mertens je také vydavatelem, spolu-vydavatelem a autorem jednotlivých kapitol několika velkých publikací (např. dějiny literatury německého středověku, rozbor problematiky artušovského románu) a jeho hlavní vědecké dílo lze považovat jeho monografii o německém artušovském románu vydanou ve Stuttgartu v roce 1998.

V zájmu prohloubení česko-německých (vědeckých, občanských i státních) vztahů nabídl v roce 1993 prof. V. Mertens svou pomoc české germanistice. Tuto nabídku přijal tehdejší rektor UP prof. J. Jařab a přivedl prof. Mertense do Olomouce. Od té doby udržoval prof. V. Mertens nepřetržitě styky s FF

UP; především nově založil literární medievalistiku a realizoval od té doby až dodnes na vysoké úrovni přípravu studentů v oblasti, kde to Katedra germanistiky v tak prohloubené podobě učinit nemohla. Prof. Mertens uspořádal několik intenzivních kurzů – bloků přednášek a seminářů pro studenty a pracovníky katedry; velkým přínosem pro akademické pracovníky byly rovněž jeho odborné konzultace a diskuse spolu s dalšími berlínskými germanisty, které prof. Mertens pozval do Olomouce. V červnu 2001 pak inicioval a vedl mezinárodní seminář germanistické medievalistiky v Olomouci. To vše se dělo v době jeho osobního volna a bez výdajů ze strany UP.

Prof. Mertens se svým vlivem zasloužil v organizaci Deutscher akademischer Austauschdienst o udělení mnoha desítek stipendií našim studentům pro studijní pobyty na německých univerzitách, podporuje olomouckou germanistiku rovněž při vyhledávání a získávání nových lektorů německého jazyka a habilitovaných německých odborníků.

V květnu 1996 se prof. Mertensovi dostalo poděkování za jeho spolupráci s UP od dr. B. Lazara, českého vyslance v Berlíně, jenž zároveň poděkoval olomoucké germanistice za rozvíjení česko-německých vztahů. V březnu 1999 udělil tehdejší rektor UP prof. L. Dvořák prof. Mertensovi Pamětní medaili UP za jeho příspěvek k rozvoji Filozofické fakulty UP.

Z přednášky, kterou prof. V. Mertens v aule FF UP pronesl, jsme pro čtenáře Žurnálu UP vybrali následující úryvek:

Prof. Volker Mertens: Co může germanistická medievalistika a k čemu ji potřebujeme? (Was kann und wozu brauchen wir die Mittelaltergermanistik?)

(...) Středověká kultura je mnohotvárný komplex. Čechy jsou toho vynikajícím příkladem: etnická a kulturní pluralita, vícejazyčné obyvatelstvo, nepřetržitě procesy výměny s jinými evropskými kulturami, vznik velkého kreativního potenciálu. To bychom neměli vnímat jako nostalgickou utopii, nýbrž jako perspektivu pro poznání nadějných vyhlídek a rozporů, ale i historicky úspěšných řešení konfliktů.

Ke zvláštnostem literárního vědce patří schopnost nalézat spojitosti mezi různými literárními díly a jevy z rozličných kulturních oblastí, tedy také mezi mnohojazyčností 14. a konce 19. století, nebo mezi narázkovitou komplexitou Heinricha Frauenloba a Gustava Mahlera, abychom opět uvedli příklad z Olomouce. Takové schopnosti se rozvíjejí, když hovoříme s kolegy zabývajícími se novější literaturou nebo jinými obory, tedy probíhá-li, jak řekl Hugo von Hofmannstahl, „soukromé duchovní sbratření“. „Středověku nelze porozumět, zkoumá-li se výhradně středověk,“ prohlásil Ernst Robert Curtius. Obdobně platí, že novověk nelze pochopit, zabýváme-li se pouze novověkem. Je možno zajít dokonce ještě dále. Filosof Odo Marquard to formuloval lapidárně: „Budoucnost potřebuje původ.“ Winston Churchill se vyjádřil přesněji: „Čím dále chceme vidět do budoucnosti, tím hlouběji se musíme zadívat do minulosti.“ To platí obzvláště dnes. Schopnost porozumět vlastní neznámé minulosti, což je náročný proces, nám umožňuje neodbyvat kulturní rozmanitost jako pouhou povrchní zajímavost, ale vnímat ji jako podnět a zakusit komplexnost protikladu podob-

nosti a jinakosti, což je v našem světě tolik potřeba. Uvědomění si kořenů evropské kultury spojené s ochotou k produktivní recepci představuje nejlepší způsob, jak zacházet s americkými nároky na hegemonii v kultuře a společnosti. Ty nezaznamenáváme pouze v běžném životě a technice, nlehdě na politiku, ale také v humanitních vědách a jejich teoretických modech, které často vystupují s imperativními požadavky. V tomto bodě lze kromě otevřenosti doporučit i jistou staroevropskou rozvážnost.

Evropsky kulturně otevřený středověk je společným starověkem evropské unie. Uvědomí-li si všechny evropské kultury samy sebe a svou minulost, objeví, že „duch není národní“, jak to vyjádřil literární vědec Erich Auerbach. Tento poznatek úzce souvisí s Hofmannsthalovým „soukromým duchovním sbratřením“. „Soukromé sbratření“ je základem a předpokladem sbratření politického. Je „duch není národní“, nás obzvláště dobře učí právě středověká literatura. Stejně jako existoval evropský duch tehdy, existuje i dnes a bude existovat i v budoucnu. V našem oboru to znamená nezabývat se literaturou v národním jazyce pouze zevnitř. Obzvláště pro německou literaturu, čas od času zdůrazňující národní zaměření kulturní identity, je prospěšné, je-li nahlížena a zkoumána z pohledu jiné než německy mluvící země. Nejen Olomouc potřebuje germanistickou medievalistiku, medievalistika potřebuje Olomouc. Proto mě velice těší, mohu-li říci: „Ich bin ein Olmützer.“ („Jsem Olomoučan.“)

-red-, foto -tj-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ**Stručně**

Doc. L. Hornová, prorektorka pro zahraniční záležitosti UP předala **Zvláštní cenu E. Schorma** za pořad o umění, kterou na letošním festivalu AFO 2002 získal snímek „Strange Fruit“ amerického režiséra J. Katze, Ch. Midurovi z kulturního oddělení americké ambasády.

Ve Slavnostním sále Kláštera Hradisko byly ve čtvrtek 30. 5. 2002 uděleny již popáté **Ceny města Olomouce** za rok 2001, mezi jinými i **prof. M. Tognerovi** (FF UP) za významný podíl na zápisu Sloupu Nejsvětější Trojice na seznamu památek UNESCO a celoživotní dílo v oblasti historie umění.

-red-

Rektorka UP vyhlašuje

Cenu rektorky za nejlepší sportovní výsledky studentů UP pro rok 2002

Cena rektorky se uděluje za nejlepší sportovní výsledky, kterých dosáhli studenti UP v akademickém roce 2001/2002. Návrhy na ocenění mohou podávat všichni členové akademické obce UP v Olomouci.

Ocenění obdrží finanční odměnu ve výši 3500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP.

Návrhy se předkládají do 30. 9. 2002 na úsek prorektora pro vědeckobadatelskou činnost, kde je k dispozici i návrhový list.

Komise, jmenovaná rektorkou UP, předložené návrhy posoudí a navrhne studenty k ocenění.

-vvč-

Leo Jones v Olomouci

Cambridge University Press a Univerzita Palackého pořádají pro zájemce o obchodní angličtinu a cambridgeské zkoušky dva semináře, které povede L. Jones, světověznámý autor učebnic angličtiny, ve středu 5. 6. v prostorách Knihovny UP – Britského centra (Křížkovského 14, místnost 204):

13–14.30: *Preparing for exams – and for real life!*
15–16.30: *Business English: So much to do – so little time!*

O týden později, 12. 6. ve 14 hod. se uskuteční *Longman Open Day in Olomouc* (seminář povede Š. Bendová z JAMU Brno: *What's the Secret of Successful Language Learning*).

Vstup na akce je volný, počet míst je omezen (rezervace: tel. 563 1873, 1874, e-mail: bc-kup@rupnw.upol.cz).

-red-

Sportování ve zkuškovém období

Akademik sport centrum UP připravilo následující program sportů v začínajícím zkuškovém období (20. 5. – 20. 6.):

– basketbal:	st – 19.30–21.30 (Hynaisova)
– fotbal a sálková kopaná:	út – 14–15.30 (Sportovní hala)
	st – 14–15.30
– plavání:	út – 20–21 (plavecký stadion)
	st – 13–14
– kanoistika:	út – 14.30–16 (loděnice)
	st – 14.30–16
– sebeobrana:	po – 19.30–21 (I. P. Pavlova)
	st – 19.30–21
– tenis:	út – 13–14.30 (Hynaisova)
	čt – 13–14.30
– volejbal:	st – 13–15.30 (Sportovní hala)
	17.30–19.30 (Hynaisova)

-asp-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Principy a zkušenosti speleoterapie: výsledky výzkumu

Na UP se stala problematika speleoterapie prvním výzkumným projektem PHARE I, pozoruhodným, jak svým tématem, tak komplexností jeho řešení. U zrodu tohoto projektu byli doc. V. Panoš, prof. Z. Jirka, doc. E. Weigl a primář MUDr. S. Boháč. Po deseti letech od zahájení výzkumu byly jeho výsledky shrnuty a publikovány v monografii *Speleoterapie – principy a zkušenosti* (UP Olomouc 2002, 282 stran). Kniha je dilem kolektivu 22 autorů a uspořádal ji odpovědný řešitel projektu **prof. MUDr. Z. Jirka, CSc.** Požádali jsme ho, aby výsledky výzkumu přiblížil čtenářům Žurnálu UP.

Proč speleoterapie, pane profesore?

V současné přechemizované terapii jde o pokus využívat vhodných přírodních postupů. Starověké zkušenosti i současné praktické poznatky nás při současném znehodnocování životního prostředí přivedly ke snaze hledat a využívat dosud opomíjených darů přírody. Jeskynní i některé jiné vhodné podzemní prostory a empirické zkušenosti se nabízejí jako velmi pravděpodobné enklávy skutečně čistého prostředí. Je samozřejmé, že musí mít vhodné a nezávadné přírodní parametry.

Jak byl výzkum organizován a odkud byl financován?

Příprava a organizace výzkumu byla tvrdým oříškem. Řešení problému vyžadovalo špičkové odborníky z mnoha vědeckých odvětví. Posléze se mi podařilo dát dohromady čtyři samostatné týmy (odborníky na radiochemii, geologii, krajináře a ekology a konečně i biologicko-medicínské specialisty). Druhý problém bylo udržet jednotnost řízení, jinými slovy nechat jednotlivým skupinám dostatečně volnou ruku a udržet jejich vzájemnou návaznost na řešený problém.

Poměrně drahé přístrojové vybavení bylo hrazeno na základě veřejné soutěže Evropským společenstvím z programu PHARE I v souhrnné částce přes 30 milionů korun, provozní náklady, které dělaly něco přes 7 milionů, uhradilo cestou grantů Ministerstvo životního prostředí ČR.

Co bylo cílem výzkumu?

Cílové otázky byly jednoduché. Šlo by je stručně formulovat asi takto: Odpovídají empirické zkušenosti výslednému objektivně zjištěnému efektu? Ovlivní speleoterapie dosud známé imunologické parametry? Jaké parametry musí mít toto prostředí, aby-
chom je mohli pokládat za vhodné?

Na kterých lokalitách experiment probíhal?

Jeskyně Javoříčko, části Ostrov u Macochy a nakonec především bývalé rudné důlní prostory ve Zlatých Horách, které se ukazovaly po všech stránkách jako nejvhodnější. Některé radiologické parametry jsme proměřovali ve všech přístupných jeskyních v naší republice.

Kolik dětských pacientů bylo do vyšetřovaného souboru zahrnuto a které parametry byly sledovány?

Sledováno bylo celkem 367 dětských pacientů jednak v celém průběhu speleoterapie, která probíhala v třítydenních cyklech, jednak průběh jejich onemocnění a terapie po šesti a dvanácti měsících po jejím skončení. Mimochodem, jde o zatím vůbec největší sledovaný soubor při speleoterapii. U pacientů byl sledován stav pohybového systému zejména z hlediska svalových dysbalancí a správného dýchání, kompletní spirometrická vyšetření, funkční vyšetření obecné výkonnosti, imunoglobuliny IgA, IgG, IgM, IgE, cirkulující imunokomplexy, hladiny lysozymu, CD znaky buněčné imunity a fagocytární aktivity. Z parametrů prostředí jmenuji jenom několik namátkou. Většina z nich byla monitorována trvale po celých 24 hodin v týdenních úsecích po dobu tří let uvnitř podzemních prostor i v nadzemním prostoru, kde se děti pohybovaly a bydlely: teplota, vlhkost, proudění vzduchu, změny hladin oxidu uhličitého, oxidy dusíku a síry, ionizace ovzduší, aerosol a jeho složení, přítomnost radonu a thoronu a jejich dceřiných produktů, gama záření včetně změn, k nimž došlo při pobytu dětí, samočisticí schopnost podzemních prostor atd.

Podařilo se získat poznatky o korelaci mezi lékařskými nálezy a specifickými faktory jeskynního prostředí?

Na tuto otázku neumíme odpovědět beze zbytku. Změny imunitních parametrů a výsledný klinický efekt lze přičíst specifickým faktorům v podzemí. V celém průběhu experimentu jsme zachovávali všechny obvyklé současti komplexního přístupu, tj. řízenou rehabilitaci, postupné otužování, zvyšování tělesné zdatnosti, zvyklé dietní přístupy spojené s účelovou režimovou změnou a v neposlední řadě také uvážený psychologický přístup, abychom z myšlení sledovaných dětí odstranili pocit nemoci, který je jim často inokulován přílišnou péčí a opatrností ze strany rodičů. Naš experiment neměl z etických důvodů slepou zkoušku. Při zcela objektivní úvaze je to jeho slabina.

Které výsledky pokládáte za prioritní?

Ukázalo se, že kromě nepřítomnosti biotických i abiotických alergenů hrají jednu z hlavních rolí ionizace ovzduší s výraznou převahou záporné nabi-

tých iontů a hustota aerosolu s vhodným chemickým složením, zejména s vysokým obsahem kalcia.

Kde jste výsledky publikovali?

Kromě uvedené knihy, která shrnuje základní část výsledků, bylo hlavním místem XI. mezinárodní symposium International Union of Speleology (UCI) ve Zlatých Horách, kde se sešli přední evropští specialisté, a to jak lékaři, tak i odborníci z dalších oborů přírodních věd. Pak to byla řada časopiseckých publikací podle jednotlivých úseků a přednášky na odborných medicínských fórech u nás i v zahraničí (Sežana, Aalen, Solotvino aj.). V tomto roce pořádáme navíc přednášky o speleoterapeutických postupech na pravidelných odborných seminářích Sdružení praktických lékařů pro děti a dorost ve všech okresech naší republiky. Zatím jsme absolvovali 21 okresních seminářů a předpokládáme, že do zimy zvládneme všechny okresy. Je to práce mimořádně zatěžující, ale jsem toho názoru, že teprve převedení výsledků do reálné praxe je tím hlavním cílovým efektem každého výzkumu tohoto typu.

Co byste chtěl říci závěrem?

Pozitivní efekt speleoterapie při recidivujících zánech dýchacích cest včetně bronchiálního astmatu je možno brát za prokázaný. Jde o neinvazivní a pacienta nezatěžující léčebnou metodu. Navíc její aplikace vede ke snížení dlouhodobě podávaných chemoterapeutických prostředků a antibiotik, a to včetně dnes převážně dlouhodobě podávaných kortikoidů, jejichž možný negativní dopad všichni lékaři znají.

Za negativní pokládám skutečnost, že po mém odchodu z olomoucké lékařské fakulty nedokázalo moje bývalé pracoviště pokračovat v této práci, ač mu zůstalo veškeré přístrojové vybavení a realizovaný výzkum nabízel celou řadu dalších a nemalých grantů. Zpracovatelé tohoto grantového projektu tak přenesli své „středisko“ do Sanatoria EDEL ve Zlatých Horách, které ochotně nabídlo neužší spolupráci a kde v současnosti probíhají odborné práce na dalším úkolu, který se konkrétně týká sledování změn některých imunoglobulinů při kombinaci speleoterapie a specifických dietních úprav.

Připravil M. Hejtmánek

Jedna paní povídala

Pravá informace dodaná v pravý čas je v podmínkách našeho světa k nezaplacení. Ba co víc, leckdo je za dobrou informací ochoten naopak platit velmi slušně, což však může být neslušné, zvláště sleduje-li se tím nějaký nekalý záměr, např. pomluva nebo vydírání. Dobrá informace může člověku zachránit kůži (např. informace, že každé roztočímé proužkované selátko potkané zjara na vlastivědné vycházce má za patami obrovskou nekompromisně smýšlející bachyni), špatná informace je pak vůbec holé neštěstí (viz nejružnější porážky nejružnějších renomovaných vojevůdců). Informace jsou zkrátka hledané kořeny a je potřeba s nimi patřičně nakládat. A jak se tak s informacemi nakládá, jak si je – zejména ústně – sdělujeme, reprodukuje, citujeme a parafrázujeme, děje se s nimi věcí docela podivuhodné. Prakticky to ukázal příspěvek PhDr. J. Hoffmannové, CSc. (Ústav pro jazyk český AV ČR Praha), zazněvší v Jazykovědném sdružení 7. 5.

Kdo si přeje projevy nebo přednášky a chce je číst jakoby „spatrá“, ten jistě pozoroval, že se jazyk psaný dosti liší od mluveného. Nejen v tom, že píšeme zpravidla daleko spisovněji, než mluvíme – jazyk psaný je oproti mluvenému nepoměrně složitější a komponovanější co do vrstvení vět a souvětí, postrádá vycpávková slova a balast typu „ehm ehm, prostěěě jakóó“, informace jsou v písmu traktovány souvisleji a popořádku a vůbec, píše se spíše věcně, konkrétně. Zato jazyk mluvený, to je většinou – pokud člověk není Cicero – páte přes deváté. Jak to přijde na mysl, tak to přijde na jazyk, věty se kladou jednoduše vedle sebe, výrazy se hledají nahlas metodou „zkouška – omyl“, a co je hlavní, značný význam tu mají gesta, mimika a odkazování k mimojazykovým

skutečnostem. Stačí omezit kontakt komunikujících a „ryze mluvená řeč“ ztrácí na srozumitelnosti (srov. cimrmanovský telefonát: „chtěl bych vycházkovou hůl asi takhle dlouhou“).

Dr. Hoffmannová zkoumala jazyk především těch promluv, kdy někdo říká, co ten či onen říká, případně co na to všechno či na část z toho říká někdo třetí. Takové informační transakce jsou typické pro obližbený, tudíž stále velmi živý žánr ústní lidové slovesnosti – pro klepy. Klep, to je citace, parafráze a samostatný tvůrčí proces v jednom. A jedna z cest k odhalení škodlivosti klepu jako informační a dezinformační jednotky vede právě přes vlastnosti mluveného jazyka. Podívejme se například, co udělá česká „mluvenost“ z půlhodinového dílu seriálu Dallas, pracně sesmoleného nějakými nešťastníky z amerických televizních studií: „Ten Žejar voni řekl ty bratři že ho zastřelej jo tak von teprve řek ano a pak kněz řek teď ste muž a žena a ten Bobby řek aby s nim spolupracoval a ten Klif nakonec řek tak dobře takže mu řek že to dítě prodá.“ (Z autentického materiálu dr. Hoffmannové.) Pokud je tímto způsobem zpracována běžně komplikovaná informace o tom, co kdo o kom a komu řekl v okoli klepajícího, není divu, že i bez patřičné autorské invence klepny (rodu mužského i ženského) vznikne informační útvar, který lze interpretovat úplně jakkoli. Co tedy plyne z přednášky dr. Hoffmannové pro potenciální klepnu? Klepej více na stroji! Psaný jazyk informací uspořádá a případné autorské příměsi se tolik nerozefdují jako v mluveném slovním vodopádu. A na základě osobitého klepu svého stroje budeš snáze identifikována...

O. Bláha, FF UP

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Starý prd'ola

Během druhého roku první světové války nazval jistý rakouský důstojník polského původu v dopise svému příteli císaře Františka Josefa I. „starým prd'olou“. Dopis zachytila cenzura a věc putovala ke krakovskému soudu. Jenže tři profesori Jagellonské univerzity – polonisté Kazimierz Nitsch, Jan Łos a Jan Rozwadowski, přizvaní k soudnímu líčení jako experti, shodně prohlásili, že „starý prd'ola“ (polsky „stary pierdola“) neznamena německy, „alter Dummkopf“, jak tvrdila kontrašpionáž, ale „gutnützig Opa“ – „dobrotivý staroušek“ (polsky „dobrotliwy staruszek“). Nejvyšší uspokojený císař poté tuze chválil osvědčenou loajalitu Poláků a často přikazoval, aby dotyčný soudní nález byl předčítán před co možná největším počtem svědků.

M. Czuma – L. Mazan: *Opowieści z krainy centu-siów* (Povídačky z kraje skrbíků), Kraków 2001.

Vybral a přeložil -if-

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Modelové hry Václava Havla

Monografií *Modelové hry Václava Havla* (Univerzita Palackého v Olomouci 2002, 96 stran) obohatila nedávno docentka Katedry bohemistiky Alena Štěrbová nejen svou početnou personální bibliografií věnovanou novodobému českému dramatu a divadlu (z poslední doby připomeňme např. její knižní publikaci *Topolovo básnické drama*, Olomouc 1999, a studii *Hrubínovo lyrické drama*, otištěnou r. 2000 ve svazku akt Ostravské univerzity *Literární věda osudem i volbou*). Přínos nejnovější práce A. Štěrbové tkví především v dalším posílení koncepce, že dramatický text je samostatným uměleckým literárním dílem, které tuto samostatnost ztrácí teprve v rámci divadelní inscenace (formulace Jiřího Veltruského z r. 1942), nikoli pouhou možností uměleckého díla divadelního (názor Otakara Zicha z r. 1931). Třebaže, jak konstatuje autorka publikace, o Václavu Havlovi „bylo napsáno až nepřehledné množství studií a článků“, chybí doposud strukturní analýza Havlových her, jež pomůže biografii jejich tvůrce, neboť je pro ni primární „znaková analýza textu jednotlivých děl, případně vzájemné významové propojení těchto struktur“ – to je základní metodologická orientace „havlovské“ monografie olomoucké provenience. Zdůrazníme ale, že A. Štěrbová, svého času renomovaná rozhlasová a divadelní kritička, neodrazuje čtenáře své publikace, určené ostatně především studentům – bohemistům a teatrologům na FF UP, literárněteoretickým „ptydepe“ (tj. principem Havlových her *Vyrozmění* z r. 1965), naopak, její výklad je živý a současně velice kultivovaný. Smysl pro pregnantní, nejen literárněvědnou, ale i jazykovědnou charakteristiku materiálu svého zájmu projevila A. Štěrbová už signifikantním rozčleněním *Modelových her Václava Havla* (kromě úvodu a závěru) do pěti okruhů (kapitol), jejich výmluvnými názvy a „klíčovými slovy“ pro jednotlivé hry či jejich skupiny: **Úředníci:** Sachová partie (*Zahradní slavnost*), Ptydepe (*Vyrozmění*); **Intelektuálové:** Puzuk (*Ztěžená možnost soustředění*), Jeníček a Mařenka (*Motýl na anténě*);

Autoři, pozor!

Mnozí asi nevíte, že podle nového autorského zákona máte nárok na finanční odměnu za kopírování svých autorských děl.

Autoři děl literárních, vědeckých včetně děl kartografických, děl dramatických, hudebně dramatických, choreografických, pantomimických a audiovizuálních, popřípadě dědicové těchto autorů jsou nositeli majetkových autorských práv kolektivně spravovaných DILIA podle § 96 autorského zákona.

Jedná se především o právo na odměnu za zhotovení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu, za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam a o právo na užití kabelovým přenosem děl.

DILIA je podle svých stanov a rozhodnutí Ministerstva kultury ČR ze dne 27. 02. 2001 zn.: 380/2001 oprávněna k výkonu kolektivní správy majetkových práv autorů a jiných nositelů práv podle § 95 autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Dne 1. 12. 2000 vešel v účinnost zákon č. 121/2000 Sb., který v § 96, odst. 3 říká, že příslušný kolektivní správce přihlíží při rozdělování a vyplácení odměn či příjmů, které vybral při výkonu povinné kolektivní správy, pouze k takovým nositelům práv, jejichž jiná práva k týmž předmětům ochrany, popřípadě k týmž druhům děl, kolektivně spravuje na základě smlouvy, nebo kteří se u něj za tímto účelem přihlásili k evidenci. Z tohoto důvodu je v zájmu autorů a nakladatelů, aby s kolektivním správcem uzavřeli buď příslušnou smlouvu o zastupování autorských práv při výkonu kolektivní správy ve smyslu zákona 121/2000 Sb. nebo zaslali kolektivnímu správci DILIA přihlášku k evidenci.

Formuláře smlouvy zastupovací nebo přihlášku k evidenci najdete na webových stránkách DILIE – www.dilia.cz. Další informace poskytne ve Vydavatelství UP Mgr. J. Kreiselová.

-jak-

Spiklenci a fízlové: Politikaření (*Spiklenci*), Cesta k moci (*Žebrácká opera*); **Vaněk** (= staročeské domácké jméno pro Václava, v dnešní češtině jen příjmení): *Anděl strážný*, *Audience*, *Vernisáž a Protest* a **Svět paradoxů:** Fuga (*Horský hotel*), *Sonáta* (*Largo desolato*), *Faustiáda* (*Pokoušení*), *Politikum* (*Asanace*) a *Historická meditace* (*Zítřka to spustíme*).

Zánovým východiskem Havlových dramatických tvorby je ovšem tzv. absurdní divadlo, produkt evropské kultury 60. a 70. let 20. století (Eugène Ionesco, Samuel Beckett, Sławomir Mrożek aj.), podstatně však podle A. Štěrbové je, že „Havlových hry odkrývají zároven i mechanismy stupidní odlišné moci a výrazné rostou z českého prostředí“ a že „Václav Havel je racionální autorský typ, který vytváří modely postav a věcí“; současně však Havel pokládá toliko racionální výklad člověka a světa za „grandiózní sebeklam moderního ducha“ (*Do různých stran*, 1990). Zvláště hodno pozor je v nové monografii A. Štěrbové autorčino úspěšné úsilí o rozkrývání intertextuálních souvislostí, mnohovrstevnatosti a parodických postupů v textech Havlových her, jež tak ovšem vyžadují literárně vzdělaného čtenáře či diváka. Jeden příklad za mnohé: Havlova hra *Pokoušení* z r. 1985 (světová premiéra v německém překladu ve Vídni r. 1986, poprvé česky jako videoinscenace r. 1988, česká premiéra

v r. 1990), zpracovává podle A. Štěrbové „archetypální faustovské téma (vězeň V. H. vzpomíná, že se mu dostal do rukou nejen Goethův *Faust*, ale i *Doktor Faustus* Thomase Manna)... V expozici je nastíněna i základní zápletky hry. Vědecký pracovník Ústavu pro výzkum a potírání pověr Foustka (z velkého klasického Fausta už zbyli jen Foustkové) se rozhodne pokusem experimentálně prověřit, zda na oněch potíráních pověrách přece jen není něco pravdy. Zřejmě se mu podaří vyvolat dábla Fistulu (z Mefistofela se stal pouze smradlavý pajdávý invalidní důchodce Fistula).“

Informaci o nové knižní publikaci olomoucké bohemistky A. Štěrbové *Modelové hry Václava Havla* doplníme závěrem o názor Pavla Švandy (profesora Janáčkovy akademie múzických umění v Brně), jednoho z interních recenzentů monografie: „Za zásadní přednost monografie považují úplnost a přehlednost pohledu na dramatikovo dílo. Zkoumání jednotlivých otázek a problémů, ač provedená v kontaktu s odbornou literaturou, si zachovala dostatečnou volnost a esejistický nadhled, takže zůstala práva těžko uchopitelné podstatě Havlova osobitého estetického projevu. Monografie bude přínosem pro každého, kdo bude chtít získat vzhled do světa Havla-dramatika a prospěje jako východisko i tomu, kdo se pokusí zkoumat vztahy mezi Havlem divadelníkem, Havlem esejistou a Havlem politikem.“

-if-

Jarmark chemie, fyziky a matematiky

Dokončení ze str. 1

cestovaly barvy po papíru (TLC chromatografie), prováděla se chromatografická (HPTLC) separace barev fixů a psalo se neviditelným písmem. Ve zkumavkové střílnici se střílelo o 106. Didaktická chemie motivovala děti „Chemickým pexesem“ a puzzle. Děti vymalovávaly chemické omalovánky, hrály si s veselou periodickou soustavou prvků a zjišťovaly, ve kterých potravinách je škrob, co je a není kyselé apod. Děti si mohly sami ověřit, kolik vitamínu C se vlezle do jednoho Fruka a pod heslem „Slož si svou molekulu“ si mohly pohrát malé i větší děti s atomy i jejich vazbami, podobně jako s každou klasickou stavebnicí. Chemici dokázali upoutat hrou barev, která byla patrná v každém stojanu se zkumavkami nebo polici se chemikáliemi.

Stanoviště Střední zdravotnické a vyšší odborné školy zaujalo pestrým spektrem léčivých bylin a „čuchometrickou analýzou“ se v nich rozpoznávaly vonné látky. Anorganici dtili z nenápadně vyhlížejících hromádek oheň zabarvený do různých odstínů podle toho, jaké ionty se do nich přidaly, ale podezřele tvůrčí atmosféra vyzařovala i z koutku analytických chemiků. Zřejmě na základě loňské nabídky analytiků zaměřené na rozbor slivovice na plynovém chromatografu tvořila se kolem tohoto přístroje fronta neklidně přešlapujících „tatínků“, kteří pyšně svírali vzorek té své pálenky. Mezi užitečné, i když ne tak populární patřilo měření kvality UV filtrů slunečních brýlí a slibovaná analýza tvrdosti vody.

Fyzikové připravili řadu experimentů tak, aby si fyzikální zákony mohli ověřit i sami přichodí. Každý si mohl pohrát s Van de Graaffovým generátorem, mimořádný zájem byl i o ověření Newtonových pohybových zákonů. Proud vzduchu z velkého ventilátoru dokázal zájemce přesvědčit o existenci vztlakové síly na křídlo letadla a odporu vzduchu na tělesa různých tvarů.

Jednoduché i složitější pokusy s plastovými lahve-mi ukázaly, že k ověření fyzikálních zákonů není třeba nákladných didaktických pomůcek. Z tohoto

pohledu byl asi nejvíc v obležení stůl, na němž si mohli všichni vytvořit „tornádo“ v plastové láhvi. Na stanovišti elektřiny a magnetismu bylo na jednoduchých i zdánlivě složitějších zařízeních předváděno, co dokáže stejnosměrný i střídavý proud. U „optiků“ se každý mohl

presvědčit o tom, že zrakové klamy dokážou osidit náš jinak dobrý a spolehlivý zrak, nebo že sled vhodně uspořádaných obrázků rychle následujících za sebou vytvoří iluzi malého kinematografu. Vlnová povaha světla byla předváděna ohybem na šterbinách, mřížce nebo kruhovém otvoru.

Pro přichodí byla připravena losovaná soutěž „Bystří fyzik“ a soutěž „Tajemství varné konvice“, která byla zaměřena na funkci nejruznějších domácích elektropřístrojů, ale rovněž dalších výtvarných současných technik (mobilní telefony apod.). Nezařadit „počítačový hyzdič“ jsme si netroufli. Loni byl dva dny v obležení a i letošní přikrášlovávání bobřími zuby, orlím nosem, oslíma ušima, či poprsím, před kterým by Pamela Andersonovábledla závistí, budilo všeobecné veselí okolostojících.

Pod vedením paní učitelky RNDr. M. Černé z Litovle ZŠ na Jungmanově ulici dorazili opět na Jarmark také mladí Debrujáři. Po loňském programu „O vodě“ letos prezentovali svůj multimediální počítačový program zaměřený na komunikaci prostřednictvím telefonu.

Matematikové pod vedením RNDr. J. Molnára, CSc., z PŘF i PaedDr. B. Růžickové, CSc., z PdF opět dokázali připravit zajímavý program, který přesvědčil všechny přichodí, že matematika není jen „suché“ počítání, ale že jde vlastně o hru s čísly.

Co dodat na závěr? Snad jen to, že další ročník bychom již chtěli pořádat za podpory Pedagogického centra a za finanční podpory školského úřadu kraje. Finanční prostředky fakulty bychom chtěli tentokrát ušetřit pro provoz našich kateder, které připravují budoucí odborníky a učitele v oborech chemie, fyziky a matematiky.

Doc. R. Kubíněk, CSc., doc. J. Ševčík, CSc.,
RNDr. J. Molnár, CSc., PŘF UP
Foto autorů a -tj-

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Na návrh Filozofické a Cyrilometodějské teologické fakulty UP schválila na svém zasedání 11. 2. Vědecká rada UP ustavení kolegií oborů teologie, filologie, filozofie, historie a psychologie. Prorektora UP pro organizaci a rozvoj **doc. R. Horáka, CSc.**, jsme požádali o bližší informace ke smyslu a cíli tohoto kroku.

Jaký hlavní účel mělo ustavení kolegií schválených Vědeckou radou UP v únoru t. r.?

Doc. R. Horák, CSc.: Dovolte, abych odpověď uvedl poněkud šířeji a současně implicitně nastínil další otázky související s problémy, které je zapotřebí řešit.

Hlavními činnostmi na UP jsou (stručně, i když nepřesně vyjádřeno) činnost „vědecká“ a činnost „pedagogická“.

Vedlejšími činnostmi jsou ekonomické a správní procesy a administrace, potřebné pro výkon hlavních činností UP ať už z důvodů vnitřních, nebo vnějších.

Hlavní činnosti jsou vykonávány učiteli, vědeckými a odbornými pracovníky a studenty. Vedlejší činnosti vykonávají ostatní zaměstnanci UP.

Rízení zmíněných činností je samosprávné, realizované akademickými senáty, vědeckými radami, akademickými funkcionáři (rektorem a děkany), kvestorem a tajemníky fakult, celou řadou vedoucích kateder (ústavů / klinik) a dalších vedoucích pracovníků, odpovídajících stávající organizační struktuře v souladu se zákony a vnitřními předpisy UP.

Do všech těchto činností ale zasahují i osoby stojící mimo UP: např. uchazeči o studium a veřejnost, ministerští úředníci a poslanci a řada dalších.

Mezi všemi výše uvedenými vznikají vztahy, v nichž se nutně střetává zájem obecný s osobními ambicemi jednotlivců.

To, co bude nyní zmíněno dále ve velmi zjednodušené podobě, je směsice faktů a osobních názorů na některé věci, které se problematiky týkají a jako takové je třeba je chápat (nepřeceňovat je ale spíše se nad nimi zamyslet).

Dovolte první postřeh: učitel, student, univerzitní úředník, ministerský úředník, poslanec, akademický funkcionář a vedoucí katedry posuzují problematiku univerzity rozdílně.

Učitelé (vědeckému pracovníkovi) jde hlavně o to, aby se mohl v bádání a výuce svého oboru pohybovat co nejsvobodněji, což je nepochybně oprávněné, pokud tuto svobodu nezneužívá k zakrývání nedostatečné kompetence, případně k jiným neslučitelným aktivitám. Obranou proti tomu jsou smlouvy na dobu určitou a hodnocení, stimulaci by měla být definitivita na základě konkurzu spolu s patřičným zaopatřením.

Student má zájem na tom, aby mu univerzita na jednu straně poskytla vzdělání, které jej dobře připraví na budoucí povolání, ale aby jej příliš nezatěžovala, aby studium nebyla neustálá dřina, aby si ještě mohl „užívat“ života. Také tento požadavek je oprávněný, pokud se nesmrsne na touhu (a z ní vyplývající případné aktivity) získat vzdělání – nebo alespoň diplom – bez námahy.

Úředníkovi univerzity jde o to, aby se věci děly podle předpisů, aby jim učitelé a studenti co nejméně komplikovali chod věcí. Úředníkovi ministerskému jde o to, aby univerzita správně nakládala s penězi, které má k dispozici. Zvláště v otázce peněz a kompetencí dochází mezi VŠ a ministerstvem ke konfliktům. VŠ se domnívají (a zatím podle mne stále oprávněně), že jejich podpora je nedostatečná, a jen velmi nerady berou na vědomí, že finanční možnosti, a hlavně ochota sloužit na úkor vládnutí mají své meze.

Politikovi stejně jako občanovi, i když každému obvykle z jiných důvodů, jde o to, aby VŠ sloužily občanům, přičemž oba mají o problematice VŠ zanedbatelné znalosti. Kromě toho je poslanec, odhlédneme-li od stranických zájmů, zmiřován sem a tam v toku času volebního období miněním těch, k jejichž názorům musí ve vlastním zájmu přihlížet: tu vysokých škol, tu ministerstva, tu zase voličů (a všem se nelze zavděčit).

A tak mohou pokračovat, až dojdou na akademické a jiné funkcionáře, zvláště pak rektora. Zastupuje zájmy univerzity při jednání s ministerstvem a samozřejmě dalšími institucemi. Rovněž ale zná zájmy

ministerstva lépe než ostatní učitelé jeho školy. Reprezentuje školu a odpovídá za ni navenek, a bere tak na sebe odpovědnost, které tváří v tvář nejrůznějším okolnostem nemůže vždy dostát.

Je zřejmé, že vznikají velmi komplikované vztahy mezi stavem učitelů a studentů, mezi akademickou obcí a stavem technicko-hospodářských pracovníků, mezi univerzitou a okolím a celá řada dalších.

Z hlediska samosprávy univerzity je nejproblematičtější vztah mezi výkonem činností hlavních a jejich podporou činnostmi vedlejšími, nebo jinými slovy velmi zjednodušeně řečeno mezi rektorem, děkany a vedoucími kateder na straně jedné a ekonomickými, technickými a správními pracovníky na straně druhé. Nebezpečí dilematismu v oblasti mimo vlastní odbornost na straně jedné (což může být v kombinaci s realizovanými pravomocemi fatální) a nebezpečí „převzetí moci“ úředníky na straně druhé činí z akademické funkce mnohdy „chod po laně nad propastí“.

Dotaz se ale dotýká zdánlivě mnohem méně kontroverzních, ale podstatně citlivějších vztahů, které vznikají při realizaci hlavní činnosti univerzity v rámci akademické obce. Jedná se o vztahy mezi akademickou obcí a vědeckou a pedagogickou činností.

Nejdříve několik čísel. Na UP se pěstuje celkem 20 (ve skutečnosti jsou sdruženy z vnitřních důvodů do 18 oborů, matematika spolu s informatikou a biologie spolu s ekologií, viz Statut UP) z 91 kmenových oborů vzdělávání. Vzdělávání se realizuje (všechna následující čísla jsou v čase proměnná) v 83 studijních programech nejrůznějších typů a forem ve více než 330 studijních oborech, které se dělí přibližně na 8 tisíc předmětů atd. Touto činností se zabývá více než 13 tisíc studentů.

Obory jsou různé „velké“ v závislosti na zvoleném úhlu pohledu. Podle počtu studentů (bez rozlišení typu a formy studia) je největší obor „pedagogika“, druhá je „filologie“ a třetí je „lékařství“. V prezenční formě je ovšem největší „filologie“ a druhá je „lékařství“ a třetí je „pedagogika“. Největší podle počtu akademických pracovníků jsou „lékařství“, „filologie“ a „pedagogika“, největší věkové průměry jsou na „publicistice“, „historii“ a „filologii“, největší pedagogický výkon (počet studentů oboru ke všem akademickým pracovníkům oboru) mají obory „sociologie a politologie“, „filologie“ a „právo“, nejkvalifikovanější (počet profesorů a docentů ke všem pracovníkům oboru) jsou „fyzika“, „umění a teorie umění“ a „chemie“ atd.

A aby to bylo ještě zajímavější, v těchto 20 oborech se „vědecky“ realizuje více než 1000 akademických a vědeckých pracovníků nejrůznějšího věku a kvalifikace s akademickým právem svobodného bádání a neutuchajícím požadavkem na zajištění prostředků na financování svého výzkumu. Např. na Lékařské fakultě, která se z vnějšku jeví jako jednooborová, se hlásí akademičtí pracovníci ke 12 oborům z 20 na UP pěstovaných. Je nepochybné, že množství nekooperovaných požadavků v jednotlivých oborech vede k nízké efektivitě. Tuto situaci by měla pomoci řešit organizační struktura s definovanou hierarchií.

Z organizačního hlediska rozdělení na 18 oborů nerespektuje organizační strukturu UP. Činnost (vědecká i pedagogická) ve většině oborů jde napříč univerzitou a je zajišťována na přibližně 120 katedrách, ústavech či klinikách a dalších asi 20 jiných pracovištích. Každá z těchto organizačních jednotek má svého vedoucího s vlastními ambicemi a právy a povinnostmi vymezenými předpisy. Nad nimi jsou se svými rozhodnutími samosprávné orgány UP.

Po rozboru výše uvedených faktů vznikl záměr ustavit kolegia jednotlivých oborů jako odborné poradní orgány na úrovni univerzity, složené z dostatečně kvalifikovaných odborníků jednotlivých oborů (v hete-

rogenních oborech může být ustaveno i více kolegií). Umět formulovat záměry a požadavky rozvoje jednotlivých oborů předpokládá znalost jejich problematiky. Je tedy rozumné, aby se jednotlivými obory zabývali odborníci z těchto oborů.

Prvořadým úkolem kolegií je vypracovat návrh koncepce rozvoje oborů s ohledem jak na jejich tradici a personální i materiální potenciál, tak i na předpokladatelné společenské vlivy, jako jsou například po vzdělání, po jeho formách a typech, výsledky a důsledky výzkumné činnosti a mnoho dalších. Je třeba si uvědomit, že zájem o studium na VŠ již bude téměř saturován, tedy další růst počtu studentů je nepravděpodobný. Dalším krokem bude řešení oborové nerovnoměrnosti. Otevírání dalších studijních programů duplicitních s jinými VŠ je neefektivní. V konkurenci VŠ (která se nutně musí podle mne změnit v kooperaci, tj. VŠ budou vystupovat jako jeden celek) musí být hlediskem úspěšnosti oboru jeho kvalita, a nikoliv snadná dostupnost studia či akademických titulů. Totéž je zapotřebí provést v oblasti vědecké činnosti. Bude zkrátka zapotřebí si nalézt svoji „parketu“.

Kolegia oborů musí vzít v úvahu při vypracování návrhu koncepce rozvoje oborů mnoho dalších aspektů. Základní kostru pro tuto činnost tvoří řada ustanovení ve vnitřních předpisech (Statut, Studijní a zkušební řád, Řád habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem, Řád celoživotního vzdělávání a Organizační řád).

Řád bych podotkl, že podle mne činnost kolegií oborů nemůže být suplována činností vědeckých rad. Jedním z důvodů je skutečnost, že vědecké rady jsou většinou mnohooborové a paradoxně příliš velké na objem prací, které je zapotřebí vykonat. Je známo, že menší, dobře sestavené týmy jsou výkonnější.

Organizačně efektivní by bylo, kdyby UP byla strukturována a financována podle oborů, jak tomu je na některých univerzitách (v rámci oborů se spolupracuje na zajištění pedagogické činnosti na celé univerzitě, „katedry“ vznikají za účelem práce na vědeckém programu). Tato vize je jednou z možných cest.

Myslím, že platí další postřeh. Jednotlivé obory mají sklon přeceňovat svůj význam. Snaha prohlášovat své výsledky za významné (tento termín se běžně vyskytuje v nejrůznějších dotaznících) či dávat jim prostřednictvím vhodně nastavených kritérií patřičnou váhu sice může působit sebestopuzdivě, ale v konečném důsledku je falešná. (Sebe)hodnocení, jehož cílem je dokázat, že existuji v konkurenci, je naprosto neúčinné. Vůbec princip volné konkurence působí kreativně pouze v systémech s velkým počtem jedinců. A to rozhodně neplatí pro počty učitelů v jednotlivých oborech na naší univerzitě, a dokonce ani v rámci ČR (odtud moje dřívější poznámka o přechodu od konkurence ke kooperaci v rámci VŠ). To ale vůbec neznamená, že by se od hodnocení mělo upustit. Pouze by se mu měl dát jiný význam: hodnocení musí udržovat v chodu mechanismy, které zajišťují kvalitu a efektivitu činnosti.

Je třeba sladit v rámci samosprávy UP zájem a práva jednotlivců se zájmem školy a s potřebami společnosti. Nad kolegií oborů stojí vědecké rady, které by měly uvést v soulad požadavky jednotlivých oborů se zájmy celku.

I když je zřejmé, že již nebude naplněno usnesení Akademického senátu UP (cituji: „Kolegia jednotlivých oborů předloží Vědecké radě UP do 30. 4. 2002 návrh koncepce jednotlivých oborů včetně nároků na personální, materiální a finanční zajištění“), myslím, že záměr je dobrý a je žádoucí na něm tvrdě pracovat. V čele tohoto snažení by měla být Vědecká rada UP, která jakožto kolektivní orgán má jednu bezespornou výhodu: nemá osobní ambice.

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ**Jak se stát univerzitním profesorem v zahraničí**

V tomto článku bych se s vámi chtěl podělit o zkušenosti z profesorských řízení na zahraničních univerzitách.

Ve většině zemí světa je na univerzitách používán stejný, víceméně kompatibilní systém přijímání profesorů a rovněž podmínky k získání „professorshipů“ jsou srovnatelné. U nás a ještě v několika málo postkomunistických zemích (ne již v Polsku, Maďarsku, Estonsku, atd.) bohužel nadále funguje systém využívající „titulománii“, který byl jako represivní a diskriminační nástroj zaveden na univerzitách za socialismu. Titulománie je našťáště dlouhodobě neudržitelná, a to zejména s ohledem na náš brzký vstup do Evropské unie. (Nemáme v současné době zcela kompatibilní vysoké školství s EU.) Co nás například výrazně odlišuje od zbytku světa, ale i od naší vlastní historie vysokého školství, je způsob získávání profesur. Základem pro přijetí na profesorskou pozici je ve většině zemí konkurz, tedy ne žádná, občas potupná obhajoba. Oznamování o takovémto konkurzech najdete v řadě časopisů, např. *Nature*, *Science* a další (tvorí až 20 % objemu těchto časopisů). Bohužel nevím, kde jsou vypisovány konkurzy na „teaching“ univerzity. Někdy jsem doopravdy překvapen, z jakých pro nás exoticky znějících zemí vypisují univerzity konkurzy. Do těchto konkurzů se může bez větších problémů přihlásit i našinec. Proč to nezkusit? Pro konkurzní řízení předkládáte většinou životopis (CV), seznam publikací, jejich citovanost, seznam řešených grantů, doporučení od tří profesorů (nejlépe z jiných zemí) a vaše výzkumné cíle a záměry, tedy podklady dost podobné těm, které jsou vyžadovány pro profesury u nás. Pro konkurz je univerzitou sestavena zvláštní komise (většinou pěti- až sedmičlenná), z níž dva členové jsou z jiné univerzity, avšak z příslušného oboru. V některých zemích existuje velmi silná konkurence, zejména v těch větších, jako jsou USA, Anglie, Německo, a další. I některé malé země však mají celosvětově otevřený systém přijímání profesorů (Kanada, Holandsko, Švédsko a další). Například v sousedním Německu se průměrně hlásí do konkurzu 50–80 kandidátů. Na prestižní univerzity v USA či Anglii (Cambridge, Oxford, MIT, Harvard...) však asi pětkrát více. Komise na základě obdržení přihlášek vybere cca pět až deset kandidátů, kteří jsou pozváni do dalšího kola. Vybraní uchazeči jsou poté vyzváni

k přípravě dalších doplňujících materiálů (před pohovorem s komisí). Při konkurzu je kladen důraz na následující kritéria:

1. Odborná úroveň – je dána počty publikací v mezinárodních časopisech, počtem vydaných knih, udělených patentů a citačními ohlasy. Odborná úroveň je prvním a nejzávažnějším kritériem.

2. Etická úroveň kandidáta – z těchto důvodů existuje požadavek minimálně tří doporučení od nezávislých profesorů. Komise si často získává i další informace od ostatních profesorů z oboru, či dokonce ze stávajících organizací. Posuzovány jsou zejména komunikační schopnosti, způsob vystupování, nekonfliktnost v jednání a způsob vedení členů týmu. Aniž se to může zdát, tak toto kritérium je často velmi závažné. Osobně znám několik případů lidí, kteří ani po deseti letech usilovného aplikování o „professorshipy“ žádný nezískali. Nepomáhají ani články v *Nature* či *Science*, dokonce i několik ročně. Ve světě je totiž za velmi závažné považováno kritérium etického a bezkonfliktního chování profesorů. Profesor je v západním světě totiž reprezentantem slušného chování. Tedy: chcete-li být profesorem, nemůžete být cholerikem. Několik konfliktů či vzplanutí vám může zcela uzavřít cestu k získání profesury v dané zemi.

3. Schopnost si vytvořit tým a finančně jej zajistit – na západ od nás je většinou zcela nemožné získat profesuru (na „research“ univerzitách), aniž byste si předtím nedokázal vybudovat na jiné univerzitě (ústavu) alespoň malý tým (několik diplomantů či doktorandů). Vlastní tým je pozitivním signálem pro komisi poukazujícím na vaši schopnost vést lidi a jednat s nimi, na vaše manažerské schopnosti a zejména schopnost zajistit dostatek prostředků pro vlastní tým. V některých případech jsou dokonce tyto schopnosti univerzitami upřednostňovány, a to z velmi prozaických – finančních důvodů. Ten, kdo dokáže univerzitě zajistit hodně peněz a ještě z různých zdrojů, je vždy vítán. V takovém případě se i mírně přehlíží publikační aktivita a odborná průprava. Lvi podíl na finančním zabezpečení univerzit totiž mají právě profesori. Je téměř nemožné být profesorem a nemít doktorandy a granty. V tomto směru je bohužel situace u nás zcela opačná. České univerzity vytvářejí minimální stimulační prostředí pro „grantáře“; opak bývá pravdou. Existují i výjimky, např. PříF MU, naše LF a další.

4. Spolupráce s firmami – alespoň na přírodovědeckých fakultách je v poslední době zařazováno i toto kritérium. Zaručuje rovněž peníze pro univerzitu. Komisi zajímá, jestli produkuje komerčně využitelné

výsledky, které by mohla univerzita licencovat, jestli už máte licence, jestli spolupracujete s firmami, anebo dokonce máte vlastní firmu financovanou rizikovým kapitálem. Všechny tyto aktivity totiž přinášejí univerzitám další finance (o podnikání profesorů přistě).

Toto jsou tedy v souhrnu nastíněny podmínky pro získání profesury ve světě. V případě úspěšného konkurzu získáte „full professorship“. Tato pozice vám současně přináší řadu výhod včetně velmi vysokého platu a ještě významnějšího postavení ve společnosti. Krátce po získání profesury se totiž stáváte členem rady poradních orgánů ministerstva, vlády, firem, atd. V některých zemích, viz v sousedním Německu, je „moc“ profesorů obrovská, myslím, že přílišná. Rovněž v Anglii je často běžné, že profesori jsou povyšováni mezi šlechtice (titul Sir). Každý konkurz je zakončen oznámením o pořadí uchazečů. Neznamená, že když se umístíte na druhém místě, tak nakonec neuspějete. Řada špičkových vědců totiž aplikuje na více univerzitách najednou a pak si vybírá v závislosti na výhodnosti podmínek. Některé univerzity kladou na kandidáty až neúměrné nároky. Vzpomínám si na jeden konkurz v průběhu mé stáže v Cambridge, kde místní univerzita chtěla obsadit místo vedoucího oddělení mikrobiologie. Do konkurzu se přihlásilo asi 270 kandidátů z celého světa, avšak žádný nebyl vybrán ani ve druhém kole. Nakonec vyhledali pár mikrobiologických hvězd a ty oslovili s nabídkami.

Rozhodující zodpovědnosti univerzitního managementu ve světě je tedy kádrová politika, s cílem sehnat (vybrat) co nejschopnější kandidáty na profesory. Managementy českých univerzit jsou v tomto směru vinou současného vysokoškolského zákona téměř bezmocné. Snad proto neprojevují ani velkou snahu získat schopné lidi. I vypsání konkurzu v našich podmínkách bývá většinou k ničemu. Možná by to chtělo více hledat a nabízet. Máme co? Asi ano. Jen pro zajímavost jsem dal na naše webovské stránky oznámení o tom, že otevíráme „professorship“. Nevěřili byste, kolik cizinců a docela dobrých se přihlásilo! Všem jsem se samozřejmě omluvil.

A co na závěr? Mnoho se zřejmě nestane do doby, než bude změněn „nový“ vysokoškolský zákon podle obrazu obdobných zákonů ve světě. Snad to bude brzy. Naše vysoké školství by se tak znovu vrátilo zpátky do historicky vyjetých kolejí, tedy tam, kde už před stovkami a stovkami let dávno bylo. Nevím a ani nechápu, proč tak dlouho po „sametové“ revoluci udržujeme na českých univerzitách komunistické manýry.

-ms-

JUBILEA**Blahopřejeme!**

Při příležitosti významných životních jubileí předala rektorka UP prof. J. Mačáková 28. 5. 2002 medaile za zásluhy o rozvoj UP pěti pedagogům Filozofické fakulty UP. Stříbrnou medaili obdržely **doc. PhDr. Alena Burešová, CSc.** (na snímku zleva), respektovaná badatelka a pedagožka v oboru muzikologie a **doc. PhDr. Marie Sobotková, CSc.**, vedoucí sekce polské filologie Katedry slavistiky FF. Zlaté medaile byly uděleny **doc. PhDr. Miloši Kourilovi**, významnému badateli v oblasti exilové problematiky, **prof. PhDr. Janu Kořenskému, DrSc.**, vedoucímu Katedry bohemistiky FF, a **doc. PhDr. Rudolfu Baumbachovi, CSc.**, dlouholetému vedoucímu Katedry aplikované lingvistiky FF.

-red-, foto -tj-

Diskuse, názory, ohlasy**Otevřený dopis předsedovi AS Lékařské fakulty UP MUDr. Z. Zlámalovi, CSc.**

Vážený pane předsedo akademického senátu, jako člen akademické obce LF UP v Olomouci nemohu již dále mlčet ke stavu, v jakém se pod vaším vedením ocitl AS naší fakulty.

Předpokládám, že poté, kdy jste jako předseda AS LF v předchozím volebním období zcela izoloval akademickou obec od informací o AS LF a po půlročním nekonání jste jej nakonec dovedl k úplnému rozkladu, vám již vlastní svědomí nedovolí znovu kandidovat na post jeho předsedy. Jak hluboce jsem se mylil! Je smůlou atmosféry na LF, že se nenašel nikdo schopný a ochotný kandidovat proti Vám a vaše zvolení bylo jen východiskem z nouze. Jsem šokován skutečností, že se podobná situace opakovala i při volbě předsedy AS UP.

Jak je zřejmé z našeho vystupování na všech zasedáních AS LF v tomto volebním období, dnes jste nepochopil, že jste jen první mezi rovnými, jako předseda máte jednání akademického senátu řídit a především dbát na dodržování právních norem. Místo toho jsou členové AS LF němými svědky vašich neustálých zásahů do jednání a komentářů mimo projednávanou problematiku, které jsou navíc často naprosto nekorektní a osobní. Neustále mani-

pulujete svými poznámkami jednání tam, kam potřebujete. Stejná manipulace je pak zřejmá ze zápisů z jednání AS LF, kdy názory, které se vám nehodí, nejsou do zápisů uváděny nebo jsou účelově měněny tak, jak to vyhovuje pouze vám.

Opakovaně jsem vás během zasedání AS LF vyzýval, abyste plnil své povinnosti a především dodržoval daná pravidla hry – především zákon o vysokých školách a vnitřní předpisy univerzity i fakulty. Přes všechnu moji snahu se tak neděje. Vrcholem je vámi podporovaná degradace hlasování, kdy v rozporu s platným vnitřním předpisem LF UP vyhlašujete za platná usnesení přijatá pouze většinou přítomných členů AS LF, nikoliv většinou všech členů AS LF.

Vážený pane předsedo, opakovaně vás tímto vyzývám, abyste respektoval právní rámec daný pro jednání AS LF. Nejste-li takového obratu již schopen, zvažte prosím, zda-li je setrvávání vaší osoby v čele AS naší fakulty tím nejlepším způsobem, jak přispívat k její správě.

T. Láta, student 2. ročníku LF UP,
člen AS LF UP do 15. 5. 2002

MINIREPORTÁŽ

Na návštěvě v Senátu ČR

Praha, počátek dubna. Ideální jarní počasí – teploty kolem 20 stupňů, jasno, obloha bez mráčku. Hlouček studentů Pedagogické fakulty UP, nervózně přeshlapující před Kolovratským palácem, jednou z nejznámějších budov Senátu České republiky. Devátá hodina ranní. Ulicí prochází J. Ruml následován senátorem M. Žantovským. Před vchodem pak postává předsedkyně senátorského klubu US-ODA doc. J. Moserová. Usmíváme se na sebe – poznáváme je. Oni nás ne. Jsme u pramene, v centru dění. Několik metrů za námi se nachází místo, ve kterém se v letech 1938–1939 odehrávala pohnutá jednání související s Mnichovem, s koncem první a druhé republiky a vznikem protektorátu. Vzduch kolem nás je prosycen politikou, lidmi v slušivě padnoucích oblecích s nezbytnými kufříky a všudypřítomnými policejními hlídkami. Za několik okamžiků již společně vstoupíme do útrobu paláce.

Využíváme totiž pozvání pana senátora prof. F. Mezihoráka, nestora a vedoucího Katedry občanské nauky Pedagogické fakulty UP, který nás vyzval ke společné návštěvě jeho současného působiště, Senátu ČR. Svoji návštěvu zahajujeme v pozdně barokním Kolovratském paláci, jedné ze tří budov Senátu. Před vstupem do všech budov Senátu je však nejdříve nutné projít detektory pod bedlivým zrakem senátorské stráže – prohlídka nás všech vyzněla negativně, jsme tedy oprávněni pokračovat dále. Dostáváme visáčky návštěvníků a pokračujeme hlavní chodbou do tzv. Červeného salonku. Červený salonek je místem, které už leccos pamatuje. V tomto salonku prý čekala československá vláda v pohnutých dobách české historie na mnichovský verdikt, toto místo poskytuje útočiště i oficiálním delegacím a návštěvám všeho druhu. Občerstvujeme svá těla konzumací kávy, minerálních vod a džusů, současně posloucháme zaslíbený výklad pana senátora týkající se historie a funkce Senátu ČR.

Prohlídka Kolovratského paláce pokračuje návštěvou senátorské kanceláře. Procházíme místnostmi a absorbujeme vše prostupující dech dějin. Tady na tom křesle možná sedával vlastizrádce Moravec, informuje své improvizované publikum pan senátor. A někdy, když tu takhle v podvečer sedávám, mám dojem, že se mi zjevuje i jeho duch! Smějeme se a společně pokračujeme do tzv. Zeleného salonku. V Zeleném salonku se obvykle scházejí jednotlivé senátorské výbory. Nakukujeme do podlouhlé místnosti, která je věrnou kopií červené varianty, tentokrát v barvě šedozelené. Procházíme Kolovratským palácem a obdivujeme jeho krásy. Dobrý to tu maj, procedil mezi zuby Petr. Všichni mlčky souhlasíme. Opouštíme palác pánů z Kolovrat a postupujeme směrem k další budově Senátu, kterou je Valdštejnský palác.

Palác si dal postavit jeden z nejmocnějších a nejbohatších českých šlechticů pobělohorské doby, plukovník a od roku 1625 generál Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna (1583–1634) jako svou pražskou rezidenci, která měla velikost a přepychem zastínit všechny ostatní a soutěžit přímo s Pražským hradem. Vstupujeme do útrobu budovy. Po chvíli se nás ujímá paní průvodkyně a ve stručnosti nás seznamuje s historií paláce. Po několika minutách jsme se konečně ocitli v dominantní části budovy, v tzv. Rytířském sále, který probíhá oběma patry hlavní budovy. V tomto nejstarším renesančním sále ČR prý kdysi zasedal Senát. Vzhledem k vysoké vlhkosti, která negativně působila na překrásné fresky, však bylo nutné jednání situovat do jiných prostor. Rytířský sál je vyzdoben freskou Apoteózy od italského umělce Baccia del Bianca. Jak se dozvídáme od paní průvodkyně, Baccio del Bianca vyzdobil štukem i freskami i další palácové interiéry – Valdštejnovu pracovnu, spojovací galerii s výjevy z Ovidiových proměn a Astronomicko-astrologickou

chodbu s alegoriemi sedmi planet, čtyři světadílů a symboly zvěrokruhu. Procházíme místnostmi a podivujeme se nad jejich krásou. Protože nám počasí opravdu přeje, veškerý interiér je prosvětlen světlým jarním sluncem. A za okny Valdštejnská zahrada, idylka dubnového dopoledne.

Po chvíli přecházíme do prostor renovované Valdštejnovy konírny, ve které probíhají zasedání Senátu. Usazujeme se do sedadel vyhrazených veřejnosti a nasloucháme právě probíhajícímu veřejnému slyšení. V konírně prý Valdštejn choval svých 40 koní; kdysi řekl senátor I. Havlíček: Ze skutečnosti, že on zde měl 40 koní a dneska tady pracuje 80 senátorů, prostým vydělením zjistíte, že co kůň, to dva senátory, což je poměr pro senátory trochu horší, než tomu bylo v době Calligulové; tehdy kůň zasedal za jednoho senátora. Nicméně: ať se vám tady u nás líbí! Restaurace zdevastovaných prostor paláce dopadla opravdu na výběnou a Valdštejnovu konírnu, která je v současnosti jednacím sálem Senátu, je toho dokladem.

Prohlídka je u konce, přesouváme se do prostor Valdštejnské zahrady. Loučíme se s panem senátorem, pořizujeme ilustrativní foto a děkujeme za krásnou prohlídku.

P. S. Více o Senátu na www.senat.cz.

P. P. S. Speciální poděkování náleží P. Kubešovi, který se ujal nelehké pozice organizátora našeho výletu.

Mgr. K. Kopecký s kolektivem studentů občanské nauky a dalších oborů
Foto: Mgr. P. Zemánek

... A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

4. – 6. ČERVEN

Mezinárodní hudební festival pro děti a mládež se zdravotním postižením. Plumlovská přehrada. Pořádají DD a speciální školy Čechy pod Kosiřem, Katedra aplikované tělesné výchovy FTK UP.

4. – 9. ČERVEN

Mezinárodní festival mládeže United Games of Nations. Setkání a výměny mládeže. Dům dětí a mládeže, Horní náměstí, Olomouc. Pořádá Akademik sport centrum UP ve spolupráci s United Games.

5. ČERVEN

Jubilejní koncert Stupkova kvarteta. Muzeum umění, 19 hod. Pořádá Muzeum umění.

6. ČERVEN

RNDr. M. Špundová, Ph.D.: Do plant pathogens influence photosynthesis? Oddělení biofyziky PŘF, tř. Svobody, učebna F3, 13.30 hod.

11. – 12. ČERVEN

Modernizace výuky v technicky orientovaných oborech a předmětech. Mezinárodní vědecko-odborná konference. Pedagogická fakulta UP. Pořádá Katedra technické výchovy PŘF UP.

13. ČERVEN

Mgr. R. Kouřil: Photooxidative stress in rice plants at different temperatures. Oddělení biofyziky PŘF, tř. Svobody, učebna F3, 13.30 hod.

Přednáškový večer 1. chirurgické kliniky LF UP a FNO k výročí narození prof. V. Rapanta, DrSc. Teoretické ústavy LF UP, 16 hod. Pořádá Spolek lékařů v Olomouci.

13. – 14. ČERVEN

Sport Management SM 2000. II. mezinárodní workshop. Prostějov. Pořádají TK Plus Prostějov, Katedra rekreologie FTK UP.

-red-

NA PULTECH KNIHKUPECTVÍ

Úspěšné tituly Vydavatelství UP

Netuším, za jakých podmínek docílilo knihkupectví Studentcentrum výhradní právo na uvádění své nabídky v této rubrice, ale předpokládám, že je to jen z těch důvodů, že nebyl jiný zájemce. Takže tentokrát bych využila rubriky pro informace o produkci VUP. Sice pravidelně se v Žurnálu uvádí přehled vydaných publikací ve VUP, ale nyní bych se ráda zmínila o některých našich opravdu úspěšných vydavatelských počinech.

Na prvním místě jmenuji *Radiologii* autorů J. Nekuly, M. Heřmana, M. Vomáčky a M. Köchera. Tato učebnice byla vydána v nákladu 1 500 ks, po čtyřech měsících prodeje (distribuce zajištěna po celé ČR jako u každé jiné publikace vydané UP) je polovina nákladu vyprodána. Ale nejen čísla, ale i recenze vypovídají o kvalitě vzniklého díla. Dovolte mi citovat: „Neváhám vyslovit přesvědčení, že jde o závažnou práci, která znamená přelom v didaktickém písemnictví v pregraduální výuce a výchově. (...) Výběr doprovodných obrázků a jejich popis je bezvadný. Pokud jde o výsledný efekt, dosahuje asi maxima naší polygrafie u takových prací.“ (Doc. MUDr. A. Hlava, CSc., FN Hradec Králové.) „Jde o skutečnou učebnici, na čemž nic nemění formát A4 a brožované vydání. Nikoliv forma, ale obsah díla

„coronat opus“ – zde právem.“ (Prof. Kolář, IPVZ Praha.) Citované recenze byly uveřejněny v České radiologii 2/2002. Toto hodnocení nás velice těší. Učebnice vzbudila zájem i u komerčních vydavatelů, kteří vydávají literaturu podobného zaměření, a na tomto základě VUP nabídl spolupráci při vydávání podobných publikací.

Dále bych se ráda zmínila o **Čestném uznání poroty soutěže Slovník roku**, které bylo uděleno *Učebnímu slovníku jazyka čínského* prof. Oldřicha Švarného – za vůbec nejrozsáhlejší slovník čínského jazyka pro české uživatele. Jedná se o čtyřsvazkovou učebnici obsahující výklad včetně příkladů použití 2 000 hesel, s důrazem na fonetickou stránku jazyka. Soutěž vyhlašuje Jednota tlumočnicků a překladatelů již 9. rokem. Letošní rok bylo přihlášeno celkem 74 titulů (94 svazků). Cena byla předána na 8. mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy Praha 2002.

Vydavatelství Univerzity Palackého si velice váží těchto uznání, protože tím stoupá náš věhlas a dobré jméno mezi ostatními vydavateli. Dovolte mi proto touto cestou popřát autorům – současným i budoucím – mnoho dalších tvůrčích úspěchů.

RNDr. H. Dziková, ředitelka Vydavatelství UP